

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 12 (1997)

Από την ιστορία των ιερών εικόνων της Πόλης: Οι κλοπές των εικόνων μετά το 1950

Αθανάσιος Παπάς

doi: [10.12681/deltiokms.84](https://doi.org/10.12681/deltiokms.84)

Copyright © 2015, Αθανάσιος Παπάς

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπάς Α. (1997). Από την ιστορία των ιερών εικόνων της Πόλης: Οι κλοπές των εικόνων μετά το 1950. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 12, 257–280. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.84>

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΟΙ κλοπές των εικόνων μετά τὸ 1950

Μεταξὺ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων προβλημάτων τῆς πολυπαθοῦς καὶ ἀ-
ξιοθρήνητης ἱστορίας τῶν φορητῶν ἱερῶν εἰκόνων τῆς Πόλης, ὅπως
τῆς καταστροφῆς,¹ τῆς διαφυλάξεως, τῆς συντηρήσεως καὶ ἀποκαταστάσε-

1. Σχετικὰ μὲ τὶς καταστροφές τῶν εἰκόνων κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ, ἰδιαίτερα θὰ
μποροῦσε νὰ ἀναφέρει κανεὶς ἐκεῖνες ποὺ ἔγιναν κατὰ τὰ γεγονότα τῆς 6/7.9.1955 στὴν
Πόλη. Βιβλιογραφία: Δ. Καλοῦμενος, *Ἡ τραγικὴ νύκτα τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, χ.χ.,
χ.τ.: «Τὰ γεγονότα τῆς 6ης Σεπτεμβρίου», *Ὁρθοδοξία* 30 (1955), σσ. 476-488· «Τὰ γεγονό-
τα τῆς 6/7 Σεπτεμβρίου 1955», ἐφημ. *The Times* 8.9.1955· «Ἀντικειμενικὴ ἀνασκόπηση τῶν
γεγονότων τῆς 6ης Σεπτεμβρίου καὶ τῶν μετὰ τὰ γεγονότα», *Ἐμπρός*, ἀριθμὸς 802 (1955),
σσ. 1, 3· «Yapılan Araştırmalarda Yağma Edilen Eşyalar Bulunuyor, 1000 den Fazla Suçlu
Yargılanıyor», *Köroğlu*, ἀριθμὸς 671 (1955)· Ι. Α. Φλώρος, *Ἡ νύκτα τῆς ἑκτῆς Σεπτεμβρίου
εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν Σμύρνην*, Ἀθήνα 1955· «Τὰ γεγονότα τῆς 6ης Σεπτεμ-
βρίου ἐξετάζονται εἰς τὸν κοινοβουλευτικὸν ὁμιλον τοῦ Δημοκρατικοῦ κόμματος»,
Ἐμπρός, ἀρ. 903 (1956), σ. 1, 4· Ἀνωνύμου αὐτόπτου μάρτυρος, *Τὰ τουρκικὰ ἐγκλήματα
τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν 6ην καὶ 7ην Σεπτεμβρίου 1955 ἡ χρονικὸν τῆς 3ης ἀλώσεως
τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἐν αὐτῇ Ἑλληνισμοῦ*, Ἀθήνα 1956· Π.
Παλαιολόγος, «Οἱ βανδαλισμοὶ τοῦ 55», *Ταχυδρόμος*, 7.1.1956· Ἀνατολή (Ἀθηνῶν), ἀρ. 7
(1995), σ. 8· «Γ' Διαμαρτυρίαι-ψηφίσματα», *Δελτίον Κέντρου Κωνσταντινουπολιτῶν* 1
(1958), σσ. 88-89· τοῦ ἰδίου, «Ἀποκαλύψεις ἐν σχέσει μὲ τὴν ὁργάνωση τοῦ 1955», ἐφημ.
Cumhuriyet, 6.1.1961· «Τὰ πρακτικὰ τῆς δίκης τῆς Πλάτης σχετικὰ μὲ τὰ γεγονότα τῆς 6/7
Σεπτεμβρίου 1955», ἐφημ. *Hayat*, 15.9.1961· Ι. Μ., «Μία τραγικὴ σελίδα τῆς ἱστορίας τῆς
Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς», *Δελτίον Μεγαλοσχολιτῶν*, τευχ. 5, 10 (1965), σσ. 114-116·
Δ. Καλοῦμενος, *Ἡ σταύρωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια τῶν γεγονότων
τῆς 6-7 Σεπτεμβρίου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν*, Ἀθήνα 1966, ²1991· Τ., «Κωνσταντινου-
πόλεως γεγονότα», *Ἐλευθερουδάκη Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν. Συμπλήρωμα*, τόμ. 2, σσ.
1027-1028· Δ. Ι. Κωνσταντέλος (ἐπιμ.), *Ἀγῶνες καὶ ἀγωνία τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνικῆς
Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐγκύκλιοι καὶ ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1922-1972*, Θεσσαλονίκη 1972,
σσ. 703-706· Σ. Παπαδόπουλος, *Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν Πόλη*, Ἀθήνα 1978, σσ. 208-214·
Σπ. Λιναρδάτος, «Ἱστορικὲς σελίδες ἀπὸ τὶς 19 Αὐγούστου μέχρι τῆς 30 Σεπτεμβρίου
1955. Ἡ κυβέρνησις Μενδερὲς ὁργανώνει πρωτοφανεῖς βανδαλισμοὺς ἐναντίον τῶν
Ἑλλήνων τῆς Κων/πόλεως», ἐφημ. *Καθημερινή* 10.9.1978· S. Giousmas, «The Program

Against Greeks on September 6-7, 1955», *Canadian newspaper. Greek Canadian Action*, Δεκέμβριος 1980· Σ. Α. Σολταριδής, *Η αναγκαστική του Έλληνισμού*, τόμ. 1, Κομοτηνή-Θεσσαλονίκη 1984, 1987, τόμ. 2, Κομοτηνή 1985· Δ. Δεμιρτζής, «Τὰ “Σεπτεμβριανά” όπως τὰ ἔζησα καὶ τὰ θυμάμαι», *Ίμβριώτικα* 5 (1986), σσ. 351-353· Α. Παπάζογλου, «Τὸ δράμα τοῦ ξεριζωμοῦ τοῦ 1955», *Ἑστία Νέας Σμύρνης*, τεύχ. 45-46 (1986), σσ. 111-112· Γ. Τοπτσόγλου, «Γράμμα ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Τὰ Σεπτεμβριανά όπως τὰ εἶδαν οἱ Ἀγγλοι», *Ἠχώ* (Κωνσταντινουπόλεως), ἀρ. 959 (18.1.1986), σ. 1, 6, ἀρ. 960 (20.1.1986), σ. 1, 6, ἀρ. 965 (25.1.1986), σ. 1, 6, ἀρ. 966 (27.1.1986), σ. 1, 6· Θ[εμιστοκλῆς Παπαδημητρίου], «Ἀπὸ ὅσα εἶδα. Πικρὲς ἀλησιμόνητες μνῆμες. Ἀπόγευμα 6 Σεπτεμβρίου 1955 στὴν Πόλη», *Ὁ Πολίτης*, ἀρ. 232 (1986), σ. 1, 3· Θ. Θεοδωρόπουλος, *Οἱ Τοῦρκοι καὶ ἐμεῖς*, Ἀθήνα 1985, σσ. 303-304· Ν. Ἀτζέμογλου, «Μὲ ἀφορμὴ τοὺς βανδαλισμοὺς τῆς 6/7 Σεπτεμβρίου 1955. Οἱ Κωνσταντινουπολίτες στὸ ἔλεος τοῦ τουρκικοῦ σφβινιμοῦ», *Κωνσταντινουπολίτικα Θέματα*, ἀρ. 4, (1988), σσ. 8-10, 15· E. Hatzivassiliou, «The riots in Turkey, in September 1955: A British Document», *Balkan Studies* 31 (1990), σσ. 165-176· «Ντουκουμέντο. Σεπτεμβριανά κ.ά.», *Κωνσταντινουπολίτικα Θέματα*, ἀρ. 22 (1991), σσ. 1-7, 12-16, 18· Κ. Βαλουτιάδης, «Νύκτα 6/7 Σεπτεμβρίου 1955. Ἡ καταστροφὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως», *Ὁ Πολίτης*, ἀρ. 282 (1991), σ. 16· Α. Α. Alexandris, *The Greek Minority of Istanbul and Greek – Turkish Relations 1918-1974*, Ἀθήνα, Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, 1992, σσ. 256-266· N. İnügür, *Türk Basın Tarihi*, Κωνσταντινούπολη 1992, σσ. 323-327· Y. Karakoyunlu, *Güz Sancısı*, Κωνσταντινούπολη 1992· Τ. Κουριαννίδης, «Ἐθνικὲς μνῆμες. Σεπτεμβριανά. Τὸ τουρκικὸ πρόσωπο. Ἡ εὐρωπαϊκὴ ὑποκρισία. Ἡ ἐλλαδικὴ “νομιμοφροσύνη”», «Ἐνδοχώρα γὰ μὴ ἐλεύθερη ἔκφραση, ἀρ. 27-28 (1992), σσ. 23-25· Τ. Δ. Ψαράκης, «Ἀνθολόγιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως», Ἀθήνα 1992· «*Son Pismanlık Fayda Etmez...* (Ἡ ἀφροτορημένη συγγνώμη δὲν ὠφελεῖ)», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 18 (1992), σσ. 23-24· H. Akman, «6-7 Eylül 1955. İstanbul Böyle Çöktü», *Aktüel*, ἀρ. 61, 3-9.9 (1992), σσ. 22-27· M. H. Dosdoğru, *6/7 Eylül Olayları*, Κωνσταντινούπολη 1993· Κ. Κοντογιάννης, Ἀρχιμ., «Ὁ “Πατριάρχης” Βαρθολομαῖος Ραγιάς καὶ Τύραννος», *Κήρυξ Γηνοίων Ὁρθοδόξων*, περ. Ε΄, τεύχ. 193 (1993), σσ. 375-379· «Καταδικάσθηκαν (ὅπως πιστεύουν καὶ ἰσχυρίζονται μερικοὶ στὴν Ἑλλάδα) οἱ πρωταῖτοι τῶν “Σεπτεμβριανῶν” γεγονότων ἢ ὑπῆρξε ἐμπαιγμὸς τῆς διεθνoῦς κοινῆς γνώμης; Μύθος καὶ πραγματικότητα! Ἡ “Ε”, 33 χρόνια μετὰ τὴ δίκη, ἐπανερχεται καὶ ὑπεθυμίζει», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 43 (1994), σσ. 8-9· Σύλλογος Κωνσταντινουπολιτῶν, «Ἱστορικὸ τῶν γεγονότων τῆς 6-7 Σεπτεμβρίου 1955», *Κήρυξ Γηνοίων Ὁρθοδόξων*, περ. Ε΄, τεύχ. 201 (1994), σσ. 267-271· Y. Göktürk, «Yakut, Yıkut, Kovduk, Şimdi Biz Biziziz», *Express*, ἀρ. 32 (1994)· Γ. Γραμματικῆς, «39 χρόνια ἀπὸ τὸ Πογκρὸμ ἐνάντια στὸν Ἑλληνισμό τῆς Πόλης. Ὁ Μαῦρος Σεπτέμβρης τῶν Ρωμηῶν», *Χριστιανική*, ἀρ. φύλλου 463 (777) (1994), σσ. 6-7· Ν. Ἀτζέμογλου «“Σεπτεμβριανὲς” ἀναμνήσεις καὶ βιώματα», *Ἀνατολή*, ἀρ. 78 (1995), σ. 15· Τοῦ ἴδιου, «Οἱ καταστροφὲς τῶν Ἀγισμάτων τῆς Πόλης», *Ἀνατολή*, ἀρ. 78 (1995), σ. 7· Β. Γ. Βασιλειάδης, «Μιὰ 40χρονη ἐπαισχυντὴ ἐπέτειος. Τὰ Σεπτεμβριανά τοῦ 1955», *Ίμβρος*, ἀρ. 39 (1995), σσ. 10-16· «Ἡ ἀγόρευση τοῦ βουλευτοῦ Α. Χατζόπουλου στὴν Τουρκικὴ Ἐθνoυνέλευση», *Ἀνατολή*, ἀρ. 78 (1995), σσ. 6-7· «6 Σεπτεμβρίου 1995. Ἡ Μαῦρη ἐπέτειος γιὰ τὸν Ἑλληνισμό τῆς Πόλης», *Ὁρθόδοξος Παρατηρητής*, ἀρ. 1107 (1995), σ. 15· «Ἀφιέρωμα στὰ “Σεπτεμβριανά”», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 54 (1995)· «“Σεπτεμβριανά” Ἡ μαῦρη νύκτα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Πόλης», *Ἡ Καθημερινή*, *Ἐπτά Ἡμέρες*, 10.9. 1995· Γεώργιος Γ. Τσέτσης, «Ἡ δραστηριοποίηση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν μετὰ τὰ Σεπτεμβριανά γεγονότα», *Ἡ καθ’ ἡμᾶς Ἀνατολή* 3 (1996), σσ. 157-171.

ως,² της καύσεως κατά την ἔψηση τοῦ Ἁγίου Μύρου,³ κ.ἄ., ιδιαίτερη βαρύτητα ἔχουν ἡ διασφάλιση καὶ οἱ κλοπές τους καὶ παλαιότερα μὲν, κυρίως ὁμως λόγω τῆς αὐξήσεώς των, κατὰ τὸ δεῦτερο μισὸ τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα.⁴

Γιὰ παρόμοιες καταστροφές σὲ ἄλλες ἐπαρχίες τοῦ Θρόνου, ὅπως στὴν Κρήτη βλ.: Γ. Γρυντάκης, «Βεβηλώσεις χριστιανικῶν ναῶν ἀπὸ τοὺς Μουσουλμάνους στὸ Ρέθυμνο κατὰ τὰ ἔτη 1889-95», *Νέα Χριστιανικὴ Κρήτη*, τεύχ. 9 (1993), σσ. 61-98· Μ. Πεπονάκης, «Ἀνέκδοτη ἔκθεση τοῦ 1889 γιὰ καταστροφές καὶ βεβηλώσεις ναῶν τῆς Ἐπαρχίας Πεδιάδας Ἑρρακλείου» *Νέα Χριστιανικὴ Κρήτη*, τεύχ. 9 (1993), σσ. 99-118.

2. Ἐδὼ πρέπει βέβαια νὰ σημειωθεῖ, ὅτι καλὸ θὰ ἦταν νὰ γίνεи μελλοντικά μιὰ ἐργασία γιὰ τὶς ἀπαράδεκτες πολλὲς φορές, ὁμως μὲ καλὴ πρόθεση, ἐπεμβάσεις ποῦ πραγματοποιήθηκαν, λόγω ἐλλείψεως εἰδικῶν γνώσεων καὶ εἰδικῶν, τουλάχιστον κατὰ τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα σὲ κειμήλια καὶ ἔργα τέχνης, ποῦ βρίσκονται στοὺς ναοὺς καὶ τὰ ἰδρύματα τῆς Πόλης.

Μεταξὺ αὐτῶν, πρόχειρα, θὰ μπορούσαν νὰ ἀναφερθοῦν ἐδῶ ἡ «ἀνανέωση» τῆς ἐπιχρυσώσεως τοῦ τέμπλου τῆς Ἁγ. Παρασκευῆς Χάσκιοῦ (Φ. Σ. Φιλιππίδης, *Ἡ νεομάρτυς Ἀργυρὴ 1688-1721. Πραγματεία θρησκευτικῆ, ἱστορικῆ καὶ ἐποικοδομητικῆ. Τὸ Χάσκιοῦ (Τὸ Πικρίδιον)*, Κωνσταντινούπολη 1912, σ. 49), ἡ ἐπιχρυσώση τῶν προσκυνηταρίων τοῦ Ἁγ. Γεωργίου Τσεγκέλλιοῦ καὶ τῶν ξυλογλύπτων πολλῶν ἄλλων ναῶν. Οἱ αὐτὸ τοῦτο ἐπιχωροφάσεις τμημάτων τῶν εἰκόνων τοῦ τέμπλου τῆς Ἁγ. Παρασκευῆς Χάσκιοῦ γύρω στὸ 1961 (Γ. Θ. Τσέτσης, «Ὁ ἱερός ναὸς τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Χάσκιοῦ», *Ἀπόστολος Ἀνδρέας*, ἀρ. 524 (1961), σ. 3, 4), μερικῶν ὁλοκληρῶν εἰκόνων τοῦ νοτίου κλίτους τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Προφήτου Ἡλίου Χρυσουπόλεως γύρω στὸ 1923, καθὼς καὶ τῶν εἰκόνων τοῦ τέμπλου τοῦ βορείου Παρεκκλησίου τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τοῦ ἰδίου ναοῦ μετὰ τὸ 1991. Πρβλ. Α. Παπᾶ, Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων, «Ἡ συντήρηση τῶν μνημείων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση», *Ἐπιστημονικὴ Παρουσία Ἑοτίας Θεολόγων Χάλκης* 4 (ὕπὸ ἔκδ.).

3. Α. Παπᾶς, Ἐλενουπόλεως (Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων), «Τὸ κάψιμο τῶν παλαιῶν ἱερῶν εἰκόνων μέσα στὰ πλαίσια τοῦ “τέλους” τῶν ἱερῶν εἰκόνων», *Κληρονομία* 2 (1989), σσ. 247-265· Π. Μενεβίσογλου, Σουηδίας, «Διάταξις-Ἀκολουθία παρασκευῆς καὶ καθαγιασμοῦ τοῦ Ἁγίου Μύρου ὑπὸ Δωροθέου Βουλησιμᾶ», *Θεολογία* 62 (1991), σσ. 726, 736-739.

4. Βιβλιογραφία: «Ἐλαιοθεὺς ὁ ὁρθόδοξος ναὸς τῆς Ἱμβρου», *Τὸ Βῆμα*, ἀρ. φύλλου 6290 (1965)· «Βανδαλισμοί», *Ἠχώ Κωνσταντινουπόλεως*, ἀρ. 2861 (1977)· «Θρᾶσεια κλοπὴ στὸ ναὸ τοῦ Σιναΐτικοῦ Μετοχίου στὸ Βαλατᾶ», *Πολίτης*, ἀρ. 157 (1980)· «Κλοπαὶ εἰκόνων ἀπὸ τὶς ἐκκλησίες μας», *Ἀπογευματινὴ Κωνσταντινουπόλεως*, 7.6.1981· «Ἀησιεὶα στὸ Μετοχικὸ ναὸ στὸ Φανάρι», *Ἠχώ Κωνσταντινουπόλεως*, ἀρ. 26, 7.4.1986· «Ἱεροσουλὰ στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἀγίου Νικολάου Τζιμπαλί», *Ἠχώ Κωνσταντινουπόλεως*, ἀρ. 1026 (1987)· «Dört Kafadar Kilise Soyarken Yakalandı», *Tercüman* 12.6.1988· «Ἱεροσουλὰ σὲ ναὸ μας», *Ἠχώ Κωνσταντινουπόλεως* 15.10.1988· «Καὶ νέα ἱεροσουλὰ σὲ ναὸ μας», *Ἠχώ Κωνσταντινουπόλεως* 1.11.1988· K. Gülbek, «Kiliseyi Soyan Çete Yakalandı», *Sabah* 22.4.1990· Ş. Karadeniz, «Kilisede Soygun», *Sabah* 28.7.1990· Ş. Yılmaz, «Rum Kilisesi Soyuldu», *Hürriyet* 28.7.1990· A. Güven, «Rum Kilisesinde Milyarlık İsa Tablolarını Çaldılar», *Meydan* 23.4.1991· S. Teksoy, «Dördüncü Kez Soyulan Kilise», *Hürriyet* 26.4.1991· «Νέα κλοπὴ ἱερῶν εἰκόνων», *Ἐπτάλοφος*, 5.1.1991· «Χάνονται μιὰ-μιὰ... Καὶ νέα κλοπὴ εἰκόνων στὴ Χάλκη», *Ἐπτάλοφος*, 1.1.1992· «Βρέθηκαν οἱ εἰκόνες στὴ Χάλκη», *Ἐπτάλοφος*, 2.1.1992· «Οἱ ἱεροσουλὰ τῆς Μ. Ἐβδόμδας ξαναχτύπησαν», *Ἠχώ Κωνσταντινουπόλεως*, 27.4.1992· «Kiliseden 10 Tablo Çahındı», *Sabah* 27.4.1992· «Kiliseden Tablo Çahındı», *Milliyet*, 27.4.1992· A. Demirtaş, «Hırsızlar Kiliseye Dadandı... Soyan, Soyana», *Hürriyet*, 29.4.1992· «İkona Hırsızları Militan

Ευθύς βέβαια ἐξ ἀρχῆς πρέπει ἐδῶ νὰ σημειωθεῖ, ὅτι ἡ προβληματολογία αὐτὴ στὸ μεγάλο της μέρος, δὲν περιορίζεται μόνο στὶς ἱερές εἰκόνες, ἀλλ' ἐπεκτείνεται καὶ στὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν λοιπῶν τοιμῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης, ὅπως τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς μιχροτεχνίας.

Καὶ οἱ λόγοι, οἱ ὁποῖοι συντελοῦν στὴ δημιουργία καὶ ὄχι σπάνια στὴ συνέχιση τῶν προβλημάτων αὐτῶν, τουλάχιστον σὲ ὀρισμένες χρονικὲς περιόδους εἶναι πολλοὶ καὶ ποικίλοι, ὅπως ἡ ἔλλειψη εἰδικῶν γνώσεων καὶ ἡ ἀδιαφορία ἀπὸ μέρους τῶν ἀρμοδίων φορέων καὶ ὑπευθύνων,⁵ ἡ μὴ ὑπαρξὴ ἐμπειρογνομόνων, ἡ γλισχρότης τῶν οἰκονομικῶν πόρων, λαμβανομένων μάλιστα ὑπόψη τῶν ἀπαιτουμένων μεγάλων κονδυλίων, πράγματα τὰ ὅποια συνεπάγονται καὶ τὴν πλημμελὴ συντήρηση καὶ ἀποκατάσταση τῶν ἔργων, οἱ ὑπάρχουσες κλιματολογικὲς καὶ λοιπές συνθήκες τοῦ περιβάλλοντος μέσα στὸ ὅποιο βρίσκονται αὐτά, ἡ ἔλλειψη μέτρων ἀσφαλείας ἢ ἡ ἀνε-

Çıktı», *Bugün*, 22.12.1992· «Yasadişi Örgütler Kilise Soymaya Başladı», *Zaman*, 22.12.1992· T. Akçen, «Terörist Peşindeki Polis, Tarihi Eser Hırsızını Yakaladı», *Tercüman*, 22.12.1992· «Kilise Soyuncusu Özçelik Yakalandı», *Tercüman*, 27.12.1992· «Kilise Hırsızı Yakalandı», *Cumhuriyet*, 27.12.1992· N. Παλαιόπουλου, *Ἰμβρος. Τὸ δρᾶμα τοῦ νησιοῦ ὅπως τὸ ἐξῆσα*, Ἀθήνα 1993, σσ. 216-224· «Τὰ γεγονότα στὸ Νεκροταφεῖο τοῦ Νεοχωρίου στὴν Πόλη καὶ κάποιες θετικὲς τουρκικὲς φωνές», *Ἐπτάλοφος*, 9.3.1993· K. Δ., «Οἱ βόμβες πέφτουν βορρῇ», *Ἀνατολή*, 5.6.1994· «Βανδαλισμῶν Συνέχεια...», *Ἀνατολή*, 8.6.1994· «Kiliseden 300 Kiloluk Mümlük Çaldı», *Yeni Günaydın* 16.8.1994· «Kilisede Soygun», *Milliyet* 16.8.1994· «Rum Kilisesinin Mümlüğü Çaldı», *Beklenen Vakit* 16.8.1994· E. Sürek, «İkona Alarmı», *Yeni Günaydın* 26.8.1994· «Συμμορίες λυμαινόνται ἐκκλησίες στὴν Πόλη», *Ἀπογευματινὴ* (Ἀ-θηνών) 31.8.1994· «Νέα κλοπὴ εἰκόνων ἀπὸ Ὁρθόδοξου ναοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως», *Ὁρθόδοξος Τύπος*, ἀρ. 1091 (1994)· «Mezar Farelerine Suçüstü», *Beklenen Vakit*, 15.9.1994· «Six Icons Stolen from Constantinople Church», *Orthodox Observer*, ἀρ. 1096, (1994)· «Διάρρηξεις Ἱερῶν Ναῶν», *Ἀπογευματινὴ* Κωνσταντινουπόλεως, 30.6.1995 καὶ *Ἡχὸ* Κωνσταντινουπόλεως, 30.6.1995· «Διάρρηξεις Ἱερῶν Ναῶν», *Ἐπτάλοφος*, 7.4.1995· «Kurznachrichten», *Hermeneia*, τεύχ. 3 (1996) σ. 182.

Στὴν ἐργασία βέβαια αὐτὴ μερικὲς φορές ἀναφέρονται καὶ ἄλλα κλαπέντα ἱερά σκεύη καὶ ἀντικείμενα τῶν ναῶν.

Ὁ γράφων εὐχαριστεῖ καὶ ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ τοὺς: Γέροντα Χαλκηδόνης Ἰωακείμ, Ἰμβρου καὶ Τενέδου Φώτιον, Πριγκιπονήσων Συμεών, Κολωνείας Γαβριήλ, Λύστρων Καλλίνικον, Δέρκων Κωνσταντῖνον, Θεοδώρουπόλεως Γερμανόν, Τρανουπόλεως Γερμανόν, Μετρῶν καὶ Ἀθῶρων Θεόκλητον, Τυάνων Φίλιππον, Λαοδικείας Ἰάκωβον, τὸν Μ. Οἶκον. Μ. Σακκουλίδην, Οἶκον. Ν. Πετροπέλλην, Μ. Ἀρχιμ. (Συνάδων) Δ. Σακάτην, Οἶκον. Β. Κομνηνόν, καὶ τοὺς Α. Ἀγγελίδην, Σ. Βασιλειάδην, Β. Βίγγαν, Β. Ἠγουμενίδην, Σ. Κονακεν, Σ. Μουμπαγιατζόγλου, Σ. Οὐζούνογλου, Δ. Ραῖτσανόφσκυ, Ν. Σιρίν, Κ. Σταματοπούλου, Α. Στέλλιαν γιὰ τίς πληροφορίες καὶ τὴ βοήθεια πού τοῦ ἔδωσαν κατὰ τὴ σύνταξη τῆς παρούσης μελέτης.

5. Βέβαια αὐτὰ παρατηροῦνται δυστυχῶς καὶ σὲ χώρους τῆς ἐλληνικῆς ἐπικράτειας, ὅπου διαφορετικὲς καὶ ἀσφαλῶς πολὺ προσφορότερες εἶναι οἱ συνθήκες καὶ δυνατότητες, οἱ ὁποῖες ὑπάρχουν καὶ πού βασικά δὲν δικαιολογοῦν τὴν ὑπαρξὴ τουλάχιστον ὀρισμένων ἐξ αὐτῶν.

πάρεκτα των ύφισταμένων και ικανού προσωπικού, οί επιπτώσεις των ἐκαστοτε μεταβαλλομένων πολιτικῶν καταστάσεων, ἡ χρησιμοθηρία κ.ἄ.

Ἐξάλλου τὸ θέμα τῆς κλοπῆς τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἀποτελεῖ ἓνα μικρὸ μόνον τομέα τῆς εὐρέως σὲ διάφορα ἀνὰ τὸν κόσμον κράτη⁶ καὶ ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων διαδεδομένης ἱεροσυλίας,⁷ ἀρπαγῆς, λεηλασίας καὶ ἀρχαιοκαπηλίας⁸ ἔργων τῆς τέχνης.

Ἐάν λοιπὸν τώρα στρέψουμε τὴν προσοχή μας στὸ πρόβλημα αὐτὸ γενικά καὶ εἰδικότερα στὴν περιοχὴ τῆς Πόλης, θὰ πρέπει νὰ ἀναφέρουμε, ἔστω καὶ σύντομα, τὰ μοτίβα τὰ ὁποῖα ὁδηγοῦν τοὺς ἱεροσύλους στὴν ὑπεξαίρεσή τους. Καὶ μετὰξὺ αὐτῶν ἀσφαλῶς εἶναι ὄχι, ὅπως στὸ παρελθόν, τὰ τῆς θρησκευτικῆς ἐπιβολῆς, τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν τέχνη, τῆς πλεονεξίας, ἢ καὶ τῆς μετέπειτα αὐτοπροβολῆς, ἀλλὰ πρωτίστως τῆς χρησιμοθηρίας καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ὁφέλους.

Διότι ὅπως εἶναι γνωστὸ, μετὰ ἀπὸ τὴ διεθνὴ ἀποκατάσταση τῆς ἀνεκτικότητος καὶ μοναδικῆς ἀξίας τῆς βυζαντινῆς τέχνης,⁹ μέσα στὴν παγκόσμια

6. Ἀλεξάνδρου, Περιστερίου, «Ἡ προστασία τῶν ἱερῶν εἰκόνων», ἔφημ. *Τὸ Βῆμα* 20.10.1976, σ. 1, 2· F. Zabei, «Mozaik Sergisinde, Aleyhimize Propaganda. Rum' un "Yavuz Hırsız" Atagı», ἔφημ. *Hürriyet*, 5.10.1989, σ. 1, 22· K. Gallas, «Wo der Himmel unter die Räuber fällt», *Frankfurter Allgemeine Magazin*, 30 März 1990· «Ikonen-Schmuggel», *Münchner Kirchenzeitung* 19.7.1992· «Kurznachrichten», *Hermeneia*, τεύχ. 2, 8 (1992), σ. 121, τεύχ. 1, 9 (1993), σ. 60· H. Rutishauser, «Kunstraub in der Kathedrale von Chur», *Kunstchronik* 2 (1994)· K. Eberhard, «Leserforum», *Hermeneia*, τεύχ. 2, 11 (1956), σ. 127· «Ὁ Ἀτίλλας συνεχίζει τοὺς βανδαλισμοὺς Ἐκκλησιῶν», *Ὁρθοδοξία στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν κόσμο*, ἀρ. 11, 1 (1996), σ. 2.

7. Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειωθεῖ, ὅπως βεβαίωσε στὸν γράφοντα ὁ φίλος Δ. Μαυρόπουλος τὴν 18.10.1996, ὅτι στίς παλαιότερες γενιές ἡ ὑπεξαίρεση ἱερῶν εἰκόνων καὶ λειψάνων, ὅχι βέβαια ἀπὸ ναοὺς, δὲν θεωροῦταν ἀμάρτημα ἀφοῦ ἐξυπηρετοῦσε τὴν ἱκανοποίηση διακαοῦς πόθου τῶν Χριστιανῶν νὰ κατέχουν στὸ σπίτι τους κάποιο φυλαχτὸ γιὰ προστασία.

Πάντως κατὰ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον οἱ ἀφαιροῦντες ἱερὰ ἀντικείμενα τοῦ θυσιαστηρίου καθαιροῦνται, ἐνῶ οἱ ὑπεξαίροντες ἐπιπλά ἢ ἄλλα σκεῦη, ποὺ στολιζοῦν τὸ ναὸ ἀφορίζονται: K. M. Ράλλης, «Ἱεροσυλία», *Ἐλευθερουδάκη Ἑγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν*, τόμ. 6, σσ. 682-683· Τοῦ Αὐτοῦ, «Ἱεροσυλία», *Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἑγκυκλοπαιδεῖα* 12 (1963), σ. 583· Α. Π. Γαβριηλίδης, *Διακεκριμένη περίπτωσις κλοπῆς (Κλοπὴ πράγματος ἀφιερωμένου εἰς τὴν θρησκευτικὴν λατρείαν. Ἀρθρον 374 περ. α' Π.Κ. - Ἱεροσυλία)*, Ἀθῆναι 1970· «Ἱεροσυλία», *Υἰδρία. Ἑλληνικὴ καὶ Παγκόσμια Μεγάλῃ Γενικῇ Ἑγκυκλοπαιδεῖα* 28 (1983), σ. 56· Σ. Ντάντης, *Προβλήματα ἀρχαιοκαπηλίας στοὺς λατρευτικοὺς χώρους*, 1984.

8. H. H. Pars, *Noch leuchten die Bilder. Schicksale und Abenteuer von Meisterwerken der Kunst*, Ἀμβούργο 1964, σσ. 375-395· Ε. Γ. Πρωτοψάλτης, *Ἡ ἀρχαιοκαπηλεία τῶν ξένων ἐν τῇ τουρκοκρατούμενῃ Ἑλλάδι καὶ τὰ γλυπτὰ τῆς Φιγαλείας*, Ἀθῆναι 1970· P. Wesher, *Kunstraub unter Napoleon*, Βερολίνο 1976· G. P. Bracken, *Κυνηγοὶ ἀρχαιοτήτων στὴν Ἑλλάδα*, Θεσσαλονίκη 1984.

9. K. Μπαρούτας, «Ὁ διάλογος γιὰ τὴ βυζαντινὴ τέχνη στὴν Ἑλλάδα τοῦ 19ου αἰῶνα καὶ ἡ ἀποκατάστασή της», *Βυζαντινὸς Δόμος* 5-6 (1992), σσ. 209-233.

ιστορία της τέχνης, τὰ ἔργα αὐτῆς, σημαντικό μέρος τῶν ὁποίων ἀποτελοῦν οἱ εἰκόνες, ἔγιναν ποθητό ἀντικείμενο ὄχι μόνο αἰσθητικῆς ἀπολαύσεως, ἀλλά καί χρηματικῆς καταθέσεως κατὰ συνέπειαν δὲ ἐμπορικῆς ἐκμεταλλεύσεως.¹⁰

Ἔτσι σήμερα τὶς βλέπουμε ἀναρτημένες ὄχι μόνο στὰ σαλόνια! τῶν πλουσίων καὶ τῶν νεοπλουτῶν ἡμετέρων καὶ ξένων, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ στοὺς τοίχους τῶν κακόφημων χώρων.¹¹

Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ πρῶτον, τὴν ἀνάρτηση δηλαδὴ τῶν ἱερῶν εἰκόνων μέσα στὰ σαλόνια καὶ κατ' ἐπέκταση στὶς γκαλερί εἰκόνων καὶ τὰ μουσεῖα,¹² ἀκόμη καὶ τὰ ἐκκλησιαστικά, ἡ συνήθεια αὕτη παρὰ τὰ θετικά στοιχεῖα ποὺ παρουσιάζει, ὅπως τὴν προβολὴ τῆς βυζαντινῆς εἰκονογραφίας, τὴν διαφύλαξη, τὴν αἰσθητικὴ ἀπόλαυση, τὴν ποιμαντικὴ καθοδήγηση κ.ἄ., ἐφ' ὅσον ἀπομακρύνει τὶς εἰκόνες ἀπὸ τὸν λειτουργικὸν ὅχι μόνον ἀπὸ τὸν κυρίως ἀνήκουν, τὶς ἀπομονώνει καὶ ἔτσι ἀρνεῖται τὸν κατ' ἐξοχὴν λατρευτικὸν τῆς χαρακτῆρα, εἶναι ἀπαράδεκτος ἂν ὄχι ἀτέκμαρτος ἀπὸ τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας.¹³

Ἀπὸ τὴν ἄλλῃ πάντως πλευρᾷ, ὅπως εἶναι γνωστό, σὲ κάθε σχεδὸν ὀρθόδοξο σπίτι βρισκόταν καὶ τὸ εἰκονοστάσι, ἓνα συμπαθὲς σύμβολο τῆς εὐσεβείας τοῦ λαοῦ καὶ τῆς προσφυγῆς τοῦ ιδιαίτερα κατὰ τὶς δύσκολες στιγμὲς πρὸς τὸ θεῖο, ἀνάλογο πρὸς τὴ ρωσικὴ γωνιά τῶν εἰκόνων (krasnyjgol)¹⁴ καὶ τὴ δυτικὴ Herrgottswinkel, ἡ ὁποία σὺν τοῖς ἄλλοις μαρτυροῦσε καὶ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ οἰκοδεσπότη.

Ὅμως στὴ Ρωσία ὑπῆρχε καὶ ἡ σκέπη (Pokrov καὶ Zapone), δηλαδὴ ἓνα παραπέτασμα ἢ κάλυμμα, τὸ ὁποῖον ὅταν τὸ κατέβαζε κανεῖς, μπορούσε νὰ

10. W. Grasser, ἐκδ., *Antiquitäten als Kapitalanlage*, Μόναχο 1975, σσ. 127-137· Τοῦ αὐτοῦ, *Antiquitäten als Hobby*, Μόναχο 1977, σσ. 191-193· R. Zerlin, «Der Markt der Ikonen seit Beginn der 80er Jahre», *Hermeneia*, τεύχ. 2/3, 1 (1985), σσ. 75-79· W. Kasack, ἐκδ., *Die geistlichen Grundlagen der Ikone*, Μόναχο 1989, σ. 9.

11. Ἀλεξάνδρου, Περιστερίου, Ἔργον μνημονεύθην 1.

12. B. Rothemund, *Handbuch der Ikonenmalerei*, Μόναχο 1985, σσ. 405-410. Α. Παπᾶ, Ἡλιούπολεως καὶ Θεϊρών, «Ὁ σύγχρονος οἰκουμενικὸς χαρακτῆρας τῆς εἰκόνος καὶ ὁ ρόλος τῆς νεοελληνικῆς εἰκονογραφίας μέσα σ' αὐτόν», *Ἡ Καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή* 3 (1996), σσ. 5-25.

13. Δ. Α. Τριανταφυλλόπουλος, «Ὁ Παπαδιαμάντης καὶ ἡ τέχνη τῆς Ὁρθοδόξιας», *Φῶτα ὁλόφωτα*. Ἐνα ἀφιέρωμα στὸν Παπαδιαμάντη καὶ τὸν κόσμο του, Ἀθήνα 1981, σσ. 179-181, 184· Τοῦ αὐτοῦ, «Βυζαντινὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν: Ἀπὸ τὸν Εὐσεβισμό στὸν Αἰσθητισμὸ (ἢ Μικρὸς Ἀντιρρητικὸς ὑπὲρ τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη)», *Βυζαντινὸς Δόμος* 1 (1987), σσ. 121, 127-128· K. Kalokyres, «Traditionelle und zeitgenössische Überlegungen zur Malerei der Orthodoxen Kirche», *Διακονία*, *Ἀφιέρωμα στὴ μνήμη Βασιλείου Στογιάννου*. Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1988), σσ. 476-477· N. Thon, «Die Vladimire Ikone der Gottesmutter kehrt heim», *Sankt Georgs Blatt* 9 (1994), σ. 4.

14. K. Onasch, *Liturgie und Kunst der Ostkirche in Stichworten*, Λιψία 1981, σ. 170.

καλύψει ολόκληρη την εικόνα. Προοριζόταν για να προφυλάσσει τις πλέον σεβάσιμες εικόνες, τις οποίες δεν απεκάλυπταν παρὰ μόνο σὲ ὁρισμένες τελετές, πανηγύρεις ἢ καὶ στιγμές. Ἡ σκέπη δὲ αὐτὴ χρησιμοποιεῖται καὶ σήμερα στὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ Βαλκάνια, τοποθετούμενη συνήθως ὑπὸ τὴν μορφὴ λευκῶν κουρτινῶν, οἱ ὁποῖες συγκρατοῦνται πλαγίως ἐπὶ τῶν μικρῶν εἰκόνων ποὺ βρίσκονται πρὸ τοῦ εἰκονοστασίου.¹⁵ Κάτι δὲ ἀνάλογον ὑπάρχει καὶ στὴν Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία.¹⁶

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν ἀνάρτηση τῶν ἱερῶν εἰκόνων σὲ κακόφημους χώρους, γιὰ λόγους διακοσμητικούς, τοῦτο εἶναι ἀκόμη χειρότερο καὶ ἂν ἀκόμη ὁρισμένες ἀπὸ τὶς ἐνοίκους τῶν σπιτιῶν αὐτῶν, λόγῳ ἀσφαλῶς τῆς βιωτῆς τους, παρουσιάζουν καὶ κάποια στοιχεῖα μετάνοιας καὶ προσφυγῆς πρὸς τὸ θεῖο, ἔνεκα τοῦ ὁποῖου καὶ μεταξὺ ἄλλων συνηθίζουν νὰ βαπτίζουν καὶ διάφορα παιδιά.

Πάντως ἡ αὔξησις αὐτὴ τῆς ζητήσεως τῶν εἰκόνων, ποὺ φυσικὰ δημιουργήθηκε, εἶχε δυὸ συνέπειες:

Πρῶτον μὲν ἔστρεψε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἱεροσύλων καὶ τῶν ἐμπόρων τῆς τέχνης πρὸς τὶς ἱερὲς εἰκόνες. Ἀρκεῖ ἐδῶ νὰ σημειωθεῖ, ὅτι τουλάχιστον «στὸν χώρο τῆς Ρωσίας καὶ τῶν λοιπῶν κρατῶν τῆς ἄλλοτε Σοβιετικῆς Ἑνώσεως, λόγῳ τῶν τμηματικὰ χαωδῶν καταστάσεων ποὺ ἐπικρατοῦν, παρατηρεῖται μιὰ δραματικὴ ἄνοδος τῶν ληστειῶν ἔργων τέχνης, τῶν ὁποίων διαρκῶς μεγαλύτερος ἀριθμὸς χάνεται μέσα σὲ σκοτεινὰ κανάλια. Περίπου 80% τῶν εἰκόνων οἱ ὁποῖες διατηρήθηκαν μέχρι τοῦ 1980, σύμφωνα μὲ μιὰ ἀνακοίνωσις τοῦ πρώην σοβιετικοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, ἔχουν κλαπεῖ ἐν τῇ μεταξῷ.

Ὅπως ἀνέφερε ὁ συνεργάτης τοῦ τμήματος συντηρήσεως τοῦ Μουσείου Ἀνδρέου Ρουμπλιώφ στὴ Μόσχα A. Zolondz στὸ περιοδικὸ *Rabočaja Tribuna*, «κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ὀκτωβρίου στὴ Ρωσικὴ αὐτοκρατορία ὑπῆρχαν γύρω στὰ 50 ἑκατομμυρία εἰκόνων. Ἐξ αὐτῶν ἰδιαίτερα μετὰ τὰ ἀντιθρονοσκευτικὰ μέτρα τῶν 1930 καὶ 1960 ἔμειναν ἀκόμη περίπου 30 ποὺ εἶναι ἐκτεθειμένα στὶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αὐξηθεῖσες προσβολές τῶν μαφιόμορφα ὀργανωμένων σπειρῶν. Πρὸς τὸ παρὸν ὑπάρχουν περισσότερες ἀπὸ σαράντα ὁμάδες λαθρεμπόρων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν εἰδικευθεῖ σὲ κλοπές, παράνομες ἀγορές καὶ προσφορές ἔργων τέχνης ἐκ τῆς ἄλλοτε Σοβιετικῆς Ἑνώσεως καὶ τῆς διοχετεύσεώς των στὴ Γερμανία, Αὐστρία, Γαλλία καὶ Ἰταλία».¹⁷

15. Α. Παπᾶ, Ἐλενουπόλεως (Ἡλιουπόλεως καὶ Θεῖρων), «Σκέπη», Ὑδρία 47 (1987), σ. 414· Τοῦ αὐτοῦ, «Liturgische Tücher», *Reallexikon zur byzantinischen Kunst* (1994), σ. 811.

16. S. Chojnacki, «Die Verehrung Heiliger Bilder in Äthiopien», *Hermeneia*, τεύχ. 3, 10 (1994), σ. 160.

17. S. Chojnacki, «Kurznachrichten», *Hermeneia*, τεύχ. 2, 8 (1992), σ. 121.

Κατά δὲ τὴν ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα *Moscow News*, 27 ἑκατομμύρια ρωσικῶν εἰκόνων ἔχουν ἐξαχθεῖ ἐκ τῆς χώρας ἀπὸ τοῦ 1980. Καὶ τοῦτο ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ 90% τῶν ρωσικῶν ἔργων τέχνης στὶς ἀρχές τῆς δεκαετηρίδος.¹⁸

Ὅμως ὁ K. Eberhard σημειώνει ἐπὶ τοῦ προκειμένου: «Ποιὸς ἀγόρασε ὅλες τὶς εἰκόνες αὐτές; Δὲν πρόκειται μᾶλλον περὶ τοῦ ὅτι ἐδῶ οἱ ἐπίσημες ἀρχές τῆς Ρωσίας προσπαθοῦν νὰ βροῦν ἓνα ἀποδιοπομπαῖο τράγο γιὰ τὶς ἀνόσιες πράξεις τῆς Ἐπαναστάσεως; Δὲν θεωρῶ τὴν μέθοδο αὕτη σοβαρή».¹⁹

Δεύτερον δὲ ὁδήγησε στὴν ἐκβιομηχανοποίηση τῆς νεοβυζαντινῆς εἰκονογραφίας²⁰ μέσα στὴν ὁποία περιλαμβάνονται καὶ οἱ πλαστὲς εἰκόνες, (Ikonenfälschungen),²¹ καθὼς καὶ ἐκεῖνες ποὺ εἶναι ἔγχρωμες χάρτινες ἀναπαραγωγές (Reproduktionen), κολλημένες πάνω σὲ ξύλο ἢ τὰ παράγωγά του,²² οἱ ὁποῖες ὡς φθηνότερες ἀπευθύνονται στὸ εὐρύτερο κοινό.

Φυσικὰ τὸ θέμα τῆς περαιτέρω πωλήσεως ἢ μὴ τῶν ἱερῶν εἰκόνων γιὰ τοὺς ἱερόσυλους αὐτοὺς δὲν εἶχε καμιά σημασία τόσον λόγῳ τῆς ὑφῆς τῆς «δουλειᾶς» τους, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι οἱ πωλοῦντες καὶ πολλῆς

18. S. Chojnacki, «Ikonenschmuggel», *Münchner Kirchenzeitung*, 19.7.(1992), σ. 9. Πρὸβλ. V. Vitaliev - D. Kartun, *Ikonen-Mafia*, Βερολίνο 1994.

19. K. Eberhard, *Ἔργον μνημονεύθῃν*.

20. Α. Παπᾶ, Ἑλενουπόλεως (Ἡλιουπόλεως καὶ Θεῖρων), «Σκέψεις πάνω στὴ νεοβυζαντινὴ ζωγραφικὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Εὐρώπης εἰδικότερα», *Κληρονομία* 19 (1987), σσ. 189-190. Τοῦ αὐτοῦ, «Ὁ σύγχρονος οἰκουμενικὸς χαρακτήρας τῆς εἰκόνος καὶ ὁ ρόλος τῆς νεοελληνικῆς εἰκονογραφίας μέσα σ' αὐτόν», *Ἡ Καθ' Ἡμᾶς Ἀνατολή* 3 (1996), σσ. 5-25· Τοῦ αὐτοῦ, «Περὶ τοῦ αἰσθητικοῦ φονταμενταλισμοῦ γενικά καὶ τοῦ τῆς νεοβυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης εἰδικότερα», *Centre Orthodoxe Du Patriarchat Oecuménique*, ἐκδ., *Φονταμενταλισμός καὶ τρόποι ὑπερβάσεώς του* (Études Théologiques de Chambésy 16), Σαμπτεζύ-Γενεύη (ὑπὸ ἔκδ.).

21. W. Heinz - H. O. Mühleisen, «Ikonen. Aspekte der Kunstfälschung und des Betruges», *Festschrift für Thomas Würtemberger*, Βερολίνο 1977· Τῶν αὐτῶν, «Ikonenfälschung. Die Beiträge von Kunstwissenschaft und Theologie, von Kriminologie, Kriminalistik und Rechtswissenschaft», *Das Münster*, ἀρ. 2 (1977), σσ. 93-111· K. Sommer, «Ikonen», *Ein Handbuch für Sammler und Liebhaber*, Μόναχο 1979, σσ. 262-263· H. Brenske, *Ikonen*, Μόναχο 1981, σσ. 125-127· R. Zerlin, «Ikonen und Ikonenfälschungen», *Galerie Fuchsmann*, ἐκδ., *Ikonen Russland 15.-19. Jahrhundert. Silberkunst. Katalog 2*, Ντύσσελντορφ 1981/82, σσ. 15-18.

22. Ἐδῶ θὰ μπορούσαν μεταξὺ ἄλλων νὰ ἀναφερθοῦν καὶ οἱ ἀκόλουθοι Οἰκοί: Antiochian Village Gift Shop Route 711 North P.O.Box 688, Ligonier, Pennsylvania 15658. Ars liturgica. Kunstverlag Maria Laach D-5471 Maria Laach über Andernach. Atelier d'Icones de la Theophanie L'abbaye 11220 Lagrasse. Kordonas Ikonen GmbH, Breslauer Str. 14 D-5805 Breckerfeld. Orthodox Church Supplies Home and Church Catalog 15, 35 Orchard St. Boston, Mass. 02130. Stylite Icons, 37, Salop Rvad, Welshpool, Powys. SY21 7EA (U.K.). Verlag Aurel Bongers Recklinghausen 4350 Recklinghausen, Dortmunderstr. 67. Verlagsbuchhandlung Der Christliche Osten, Postfach 6746, Grabenberg 6, 8700 Würzburg. F. Colin, Icones, 8 Rue Notre Dame 36180 Pellevoisin, Catalogue 1995-6.

φορές οί ἀγοράζοντες «ἀρχαιοφίλοι» αὐτοὶ δὲ διαθέτουν στοιχειώδη εὐαισθησία, πολὺ δὲ λιγότερο λατρευτικὴ ἀντίληψη, ὥστε νὰ σεβασθοῦν τὰ εἰκονιζόμενα πρόσωπα καὶ θέματα.

Καὶ ἀναφέρονται αὐτά, διότι παλαιότερα στὴ Ρωσία, ὅπως π.χ. στὴν περιοχὴ τῶν Παλαιοπίστων τῆς Wjatka, τὸ πέταμα, τὸ δόσιμο ὅπως καὶ τὸ πούλημα τῶν εἰκόνων θεωροῦταν ἀμάρτημα.²³

Ἄν θελήσουμε τώρα νὰ καταγράψουμε μὲ τὴ μεγαλύτερη δυνατὴ συντομία τὶς κλοπὲς τῶν εἰκόνων στοὺς ναοὺς τῆς Πόλης μετὰ τὸ 1950, καὶ κατὰ χρονολογικὴ περίπου σειρὰ, αὐτὲς εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

Ἱερὸς Ναὸς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πριγκήπου (Büyükkada): Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1959-1973. Εἰκόνες.²⁴

Ἱερὸς Ναὸς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Παναγίας (Çınarlı-Merkez) Ἱμβρου (İmroz-Gökçeada): Πρὸ τῆς 23.11.1965. Μεγάλος ἀριθμὸς εἰκόνων.²⁵

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Γεωργίου Καρύπης Ἀντιγόνης (Burgaz): Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1970-1975. Μία εἰκόνα.²⁶ Πρὸ τῆς 7.6.1981.²⁷

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Πασάβαξε (Paşabahçe): Περὶ τὸ 1971-1972. Ἐξ ἑως ἑπτὰ εἰκόνες.²⁸

Κοιμητηριακὸς Ἱερὸς Ναὸς Ἁγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Θεραπειῶν (Tarabye): Περὶ τὸ 1973. Εἰκόνες.²⁹

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίας Τριάδος Πέραν (Beyoğlu): Πρὸ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1973. Εἰκόνες.³⁰ Περὶ τὴν 27.2.1996. Δυὸ εἰκόνες.³¹

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίας Τριάδος Χαλκηδόνος (Kadıköy): Κατὰ τὸ 1973. Δεκάξι εἰκόνες, μιὰ ἀργυρὰ Λαβίδα, ἓνα ἀργυροῦν Ζέον, καὶ ἓνα ἀργυροῦν κυτίον Ἁγίου Ἄρτου. Δυὸ κλοπὲς μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1973 καὶ 1983, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη κατὰ τὴν 17.1.1973.³²

23. W. Kasack, *Ἔργον μνημονευθέν*, σ. 9· K. Eberhard, «Leserbrief "Gedanken eines Sammlers"», *Hermeneia*, τεύχ. 2/3, 7 (1991), σ. 133.

24. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Λύστρων Καλλινίκου πρὸς τὸν γράφοντα τὸ 1995.

25. «Ἐλπιστεύθη ὁ ὁρθόδοξος ναὸς τῆς Ἱμβρου», ἔφημ. *Τὸ Βῆμα*, ἀρ. 6290, 24. 11.21 (1965), σ. 8· Ν. Παλαιόπουλου, *Ἔργον μνημονευθέν*, σ. 218.

26. Κυριακὴ Μαμώνη, «Ἐνα μετόχι τοῦ Μ. Σπηλαίου στὴν Ἀντιγόνῃ τῶν Πριγκηπονήσων Ἅγιος Γεώργιος Καρύπης», *Πρακτικὰ Β' Τοπικοῦ Συνεδρίου Ἀχαϊκῶν Σπουδῶν* (Καλάβρυτα 25-27 Ἰουνίου 1983), Ἀθήνα 1986, σσ. 261-262.

27. «Κλοπαὶ εἰκόνων ἀπὸ ἐκκλησίαις μας», ἔφημ. *Ἀπογευματινὴ*, 7.6.56 (1981), σ. 1.

28. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Α. Ἀγγελίδου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 19.9.1994.

29. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Θεοδωρουπόλεως Γερμανοῦ πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 15.9.1994.

30. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Τρανουπόλεως Γερμανοῦ πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 11.11.1994.

31. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Τρανουπόλεως Γερμανοῦ πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 2.3.1996.

32. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Οἴκον. Β. Κομνηνοῦ πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 3.11.1994.

Ἱερὸν Ἀγίασμα Γενεσίου τῆς Θεοτόκου Γλυκέων Ὑδάτων (Göksu): Πρὸ τῆς 14.7.1973. Δυὸ εἰκόνες καὶ ὁκτώ κανδηλές.³³

Κατὰ τὸ 1977 καὶ πολλὰς φορὰς προσβολὰς τοῦ χώρου του κυρίως γιὰ λόγους καταστροφικῶς μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1978 καὶ πρὸ τῆς 22.6.1995.³⁴

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Νικολάου Νεοχωρίου (Yeniköy): Κατὰ τὴν 4.1.1975. Ἕνα ἐπάργυρο Εὐαγγέλιο, ἓνα ἀργυρὸν Ζέον, ἓνας ἀργυροῦς σταυρὸς ἀγιασμοῦ, δυὸ ἐπιστήθιοι σταυροί, καὶ χρήματα τοῦ Παγκαρίου.³⁵

Ἱερὰ Σκήτη Ἀγίου Σπυρίδωνος Χάλκης (Heybeliada): Πρὸ τῆς 11.2.1975. Ἀναθήματα εἰκόνας, καὶ χρήματα Παγκαρίου.³⁶ Κατὰ τὴν 8.12.1991. Τουλάχιστον ἑξὶ εἰκόνες ἐκ τῶν ὁποίων τρεῖς ἐπάργυρες, δυὸ ἀργυρὰ ἐπιθήματα εἰκόνας, καὶ ἐν ἀργυρὸν Δισκοπότηρον.³⁷

Ἱερὸς Ναὸς Παναγίας Κουμαριωτίσσης Νεοχωρίου: Περί τὸ 1979. Εἰκόνες καὶ ἓνας σταυρὸς.³⁸

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Σταυροδρομίου: Μεταξὺ Νοεμβρίου τοῦ 1979 καὶ Ἰανουαρίου τοῦ 1980. Περί τῆς ἑκατὸ εἰκόνες, ἓνα πεντάφωτο ἀρτοκλασίας, ἓνας ἀργυροῦς δίσκος κ.ἄ.³⁹

Σιναΐτικο Μετόχιο Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρομοῦ Βαλατᾶ (Balat): Μεταξὺ τῆς 1-7.5.1980. Δυὸ ἀργυρὰ Δισκοπότηρα, ἀργυρὰ τεμάχια σταχτώσεως Εὐαγγελίου, τέσσαρες ἀργυρὲς κανδηλές, καὶ ἓνα μπρούντζινο μανουάλι.⁴⁰ Κατὰ τὸ 1990. Ἡ καμπάνα τοῦ ναοῦ.⁴¹

33. Πρακτικὸν τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τῆς Κοινότητος Κανδυλλί τὴν 14.7.1973 (Ἀρχεῖον Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος). Πηρλ. «Βανδαλισμοί», ἐφημ. *Ἠχώ*, ἀρ. 2861, 5.6.(1977), σ. 1.

34. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Χαλκηδόνος Ἰωακείμ πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 27.6.1995. «Διάρρηξις Ἱερῶν Ναῶν», ἐφημ. *Ἀπογευματινὴ*, 30.6.70 (1995), σ. 4· ἐφημ. *Ἠχώ*, ἀρ. 3767, 30.6.(1995), σ. 6· «Διάρρηξις Ἱερῶν Ναῶν», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 52, 7.4.(1995), σ. 9.

35. Α. Ἀλεξιάδη, Οἶκον., Ἐκθεσις πρὸς τὴν Μ. Πρωτοσυγγελλίαν τὴν 5.1.1975· Ἰωακείμ, Μελιτηνῆς, Πρωτοσυγκ., Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχην Δημήτριον τὴν 9.1.1975 (ΦΠΟΠ)· «Συμμορίες λυμαινόμεναι ἐκκλησίαις στὴν Πόλιν», ἐφημ. *Ἀπογευματινὴ* (Ἀθηνῶν), 31.8.(1994).

36. Ἰωακείμ, Μελιτηνῆς, Πρωτοσυγκ. (Χαλκηδόνος), Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχην Δημήτριον τὴν 13.2.1975 (ΦΠΟΠ).

37. «Χάνονται μὴ μὴ... Καὶ νέα κλοπὴ εἰκόνων στὴ Χάλκην», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 10, 1 (1992), σ. 20· «Βρέθηκαν οἱ εἰκόνες στὴ Χάλκην», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 11, 2.1.(1992), σ. 3.

38. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Β. Βίγγα πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 3.10.1994.

39. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Σ. Μπουμπιαγιάζόγλου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 30.10.1994.

40. «Θρασεῖα κλοπὴ στὸ Ναὸ τοῦ Σιναΐτικοῦ Μετοχίου στὸ Βαλατᾶ», *Ὁ Πολίτης*, ἀρ. 157, 6.14 (1980), σ. 1· Δαμιανοῦ, Σιναΐου, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Διάκ. Ἰάκωβον Σωφρονιάδην, Ὑπογραμμάτια τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου (Λαοδικείας), Κάϊρον 6.6.1980. Ι. Σωφρονιάδην, Διακ., Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Σιναΐου Δαμιανόν, ἐν Φαναρίῳ 10.6.1980 (Προσωπικὸς Φάκελλος ἀλληλογραφίας τοῦ Λαοδικείας Ἰακώβου μετὰ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Σινᾶ).

41. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Λαοδικείας Ἰακώβου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 15.11.1994.

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Δημητρίου Πριγκήπου: Πρὸ τῆς 18.5.1980. Εἰκόνες.⁴²
 Κοιμητηριακὸς Ἱερὸς Ναὸς Προφῆτου Ἠλίου Πριγκήπου: Πρὸ τῆς
 18.5.1980. Εἰκόνες.⁴³

Ἱερὸς Ναὸς Γενεθλίων τῆς Θεοτόκου Πρώτης (Kinalhada): Πρὸ τῆς 24.9.
 1980. Ὡς εἰκόνες.⁴⁴

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Γεωργίου Ποτηρᾶ Ἀντιφωνήτου Φαναρίου (Draman): Πρὸ τῆς 7.6.1981. Εἰκόνες. Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1996. Ἡ καμπάνα
 τοῦ ναοῦ.⁴⁵

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίας Παρασκευῆς Πικριδίου (Hasköy): Πρὸ τῆς 7.6.1981.
 Δώδεκα εἰκόνες.⁴⁶

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Γεωργίου Ἐδιρνεκάπου (Edirnekarı): Πρὸ τῆς 31.3.1982.
 Εἰκόνες. Κατὰ τὸ 1993. Ἡ καμπάνα τοῦ ναοῦ.⁴⁷

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Γεωργίου Κυπαρισσᾶ Ὑψωμαθίων (Kocamustafapaşa): Πρὸ τῆς 31.3.1982. Εἰκόνες.⁴⁸ Πρὸ τῆς 22.4.1990. Εἰκόνες καὶ γλυπτά.⁴⁹

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Δημητρίου Ξηροκρήνης (Kurucesme): Πρὸ τῆς 31.3.
 1982. Εἰκόνες.⁵⁰

Βουλγαρικὸς Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Στεφάνου Φαναρίου (Fener): Πρὸ τῆς
 31.3.1982. Πολλὲς εἰκόνες καὶ ἓνας κεντητὸς ἐπιτάφιος.⁵¹

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Γεωργίου Μετοχίου Παναγίου Τάφου Φαναρίου:
 Περί τὴν 7.4.1986. Δώδεκα εἰκόνες.⁵²

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Νικολάου Ἀγιάς (Cibali, Ayakarı): Κατὰ τὴν 2/3.2.1987.
 Περί τῆς εἰκοσιπέντε εἰκόνες, ἐκ τῶν ὁποίων τέσσαρες ἐπάργυρες, ἓνα ἐπάργυρο
 Εὐαγγέλιο, ἓνας Ἐπιτάφιος καὶ τὰ Βημόθυρα τῆς Ὡραίας Πύλης.⁵³
 Κατὰ τὴν 28.10.1988. Δυὸ ἀργυρὲς ἐπενδύσεις εἰκόνων, καὶ χρῆματα Παγα-
 ρίου.⁵⁴

42. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Λύστρων Καλλινίκου πρὸς τὸν γράφοντα τὸ 1995.

43. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Λύστρων Καλλινίκου πρὸς τὸν γράφοντα τὸ 1995.

44. Καλλινίκου, Πριγκηποννήσων (Λύστρων), Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχην Δημήτριον τὴν 15.3.1980 (ΑΙΜΠ).

45. Κατὰ πληροφορίαν τοῦ Λαοδικείας Ἰακώβου πρὸς τὸν γράφοντα τὸ 1996.

46. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Σ. Βασιλειάδη πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 15.11.1994.

47. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Λαοδικείας Ἰακώβου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 15.11.1994.

48. Ἰωακείμ, Μελιτηνῆς, Πρωτοσυγκ., Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχην Δημήτριον τὴν 31.3.1982 (ΦΠΟΠ).

49. K. Güllbek, Ἔργον μνημονευθέν.

50. Ἰωακείμ, Μελιτηνῆς, Πρωτοσυγκ., Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχην Δημήτριον τὴν 31.3.1982 (ΦΠΟΠ).

51. Κατὰ πληροφορίες τοῦ S. Kovacev πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 13.12.1994.

52. «Ληστεία στὸ Μετοχικὸ ναὸ στὸ Φανάρι», *Ἠχώ*, ἀρ. 1026, 7.4. (1986), σ. 1.

53. «Ἱεροσυλία στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἀγίου Νικολάου Τζιμπαλί», ἔφημ. *Ἠχώ*, ἀρ. 1274, 3.2. (1987), σ. 1. Ἰωακείμ, Μελιτηνῆς, Πρωτοσυγκ., Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχην Δημήτριον τὴν 4.2.1987 (ΦΠΟΠ).

54. Ἰακώβου, Λαοδικείας, Ἐκθεσις πρὸς τὸν Μελιτηνῆς Ἰωακείμ, Πρωτοσυγκ., τὴν

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Γεωργίου Μετοχίου Παναγίου Τάφου Νεοχωρίου: Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1988. Περί τὴν 2.9.1994. Δυὸ ἕως ἑξῆς εἰκόνες, τὰ Βημόθυρα καὶ ἓνα μανουάλι.⁵⁵

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Δημητρίου Ξυλόπορτας (Λόντζας) (Ayvansaray): Κατὰ τὴν 7.9.1988. Τριάντα ἑξῆς εἰκόνες, ἐκ τῶν ὁποίων τέσσαρες ἐπάργυρες, δυὸ ἀργυρὲς ἐπενδύσεις εἰκόνων, δυὸ ἀργυρὰ ἐπιθήματα ἄλλων, ἓνα Ἅγιον Ποτήριον μετὰ Δισκαρίου, Ἀστερίσκου, Λαβίδος, Λόγχης καὶ Καλυμμάτων, ἓνα ἀργυροῦν Ζέον, σταχώσεις δυὸ Εὐαγγελίων, μιὰ κανδήλα καὶ τέσσαρες τάπητες.⁵⁶ Περί τὴν 5.5.1995. Δυὸ μικρὰ μανουάλια.⁵⁷

Κοιμητηριακὸς Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Ἐλευθερίου Ταταούλων (Kurtulus): Κατὰ τὴν 13 καὶ 20.10.1988. Δώδεκα εἰκόνες ἐκ τῶν ὁποίων τρεῖς χάριτινες, ἓνα ἐπάργυρο Εὐαγγέλιο, ἓνα ἐπάργυρο θυμιατό, ἓνα Ζέον, ἑξῆς μπρούντζινα κηροπήγια, ὀκτὼ κανδήλες ἀπὸ μπαφὸν καὶ ἓνα ζευγὸς Δικηροτριήρα.⁵⁸

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίας Παρασκευῆς Βέϊκοζ (Beykoz): Κατὰ τὴν 13.4.1989. Ἑξὶ ἕως ἑπτὰ εἰκόνες.⁵⁹

Παρεκκλήσιο Ἀγίου Κυριακοῦ Πατριαρχικοῦ Νεκροταφείου Ἐγρήκατου (Eğrikapı): Περί τὸ 1990. Μιὰ εἰκόνα.⁶⁰

Ἱερὸς Ναὸς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (Παναγίας τῶν Οὐρανῶν Σαλματομβρουκίου) (Salmatomruk): Κατὰ τὴν 15.6.1990. Εἰκοσιμία εἰκόνες, δυὸ Ἅγια Ποτήρια, δέκα τεμάχια Καλυμμάτων Ἀγίας Τραπεζῆς, δυὸ Ἱερατικὲς Στολὲς καὶ δυὸ τάπητες.⁶¹

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Παντελεήμονος Κουσγουντζουκίου (Kuzguncuk): Κατὰ τὴν 26.6.1990. Σαράντα ἑπτὰ εἰκόνες, ἐκ τῶν ὁποίων δέκα τρεῖς ἐπάργυρες καὶ δυὸ ἀργυρὰ ἐπιθήματα.⁶² Κατὰ τὴν 6.1.1994. Μιὰ χάριτινη εἰκόνα μὲ μετάλλινη ἐπένδυση.⁶³

31.10.1988 (ΦΠΟΠ): «Καὶ νέα ἱεροσουλία σὲ ναὸ μας», ἔφημ. *Ἠχώ*, ἀρ. 1790, 1.11. (1988), σ. 1.

55. «Νέα κλοπὴ εἰκόνων ἀπὸ ὀρθοδόξου ναοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως», *Ὁρθόδοξος Τύπος*, ἀρ. 1091, 2.9.34 (1994), σ. 4. Πρβλ. Α. Demirtaş, *Ἔργον μνημονευθέν*. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Β. Βίγγα πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 3.10.1994.

56. Ἰακώβου, Λαοδικείας, Ἐκθεσις πρὸς τὸν Μελιτηνῆς Ἰωακείμ, Πρωτοσυγκ., τὴν 31.10.1988 (ΦΠΟΠ).

57. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Λαοδικείας Ἰακώβου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 20.5.1995.

58. «Ἱεροσουλία σὲ ναὸ μας», *Ἠχώ*, ἀρ. 1776, 15.10. (1988), σ. 1. Θεοκλήτου, Ἀμφιπόλεως (Μετρῶν καὶ Ἀθύρων), Ἐκθεσις πρὸς τὸν Μελιτηνῆς Ἰωακείμ, Πρωτοσυγκ., τὴν 19.10.1988 (ΦΠΟΠ). Πρβλ. «Καὶ νέα ἱεροσουλία σὲ ναὸ μας», *Ἠχώ*, ἀρ. 1790, 1.11. (1988) σ. 1.

59. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Α. Ἀγγελίδη πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 27.9.1994.

60. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Β. Ἠγουμενίδη πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 10.2.1996.

61. Β. Τραπεζάνογλου, Ἐκθεσις πρὸς τὸν Μελιτηνῆς Ἰωακείμ, Πρωτοσυγκ., τὴν 18.6.1990 (Ἀρχεῖο Κοινότητος Σαλματομβρουκίου).

62. (Ν. Πετροπέλλη, Οἶκον.), Κατάλογος κλαπεισῶν εἰκόνων ἐκ τῆς γενομένης ἱεροσουλίας, τῇ 26ῃ Ἰουνίου 1990, ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος Κουσγου-

Ἱερὸς Ναὸς Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Προπόδων Ταταούλων (Dolar-dere): Πρὸ τῆς 23.4.1991. Πέντε ἕως ἑξὶ εἰκόνες, τάπητες καὶ χρῆματα κιβωτίων βοηθείας.⁶⁴

Ἱερὸν Ἀγίασμα Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Γλώσσας Πριγκίπου: Κατὰ τὸ 1992. Μία μαρμαρόγλυπτη εἰκόνα.⁶⁵

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Χαραλάμπους Βεβεκίου (Bebek): Κατὰ τὸ 1992. Δυὸ εἰκόνες.⁶⁶

Κοιμητηριακὸς Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Ἰγνατίου Μακροῦ Λειβαδίου (Uzuncağı, Hasanpaşa) Χαλκηδόνος. Κατὰ τὴν 22.4.1992. Τέσσαρες εἰκόνες καὶ δυὸ κανδηλές ἀπὸ μπαφόν.⁶⁷ Κατὰ τὴν 22.6.1995. Ἐξὶ εἰκόνες ἐκ τῶν ὁποίων μιά ἐπάργυρη καὶ πέντε χάρτινες, πέντε ἀργυρὲς κανδηλές καὶ τέσσαρες τάπητες.⁶⁸

Κοιμητηριακὸς Ἱερὸς Ναὸς Προφήτου Ἡλιοῦ Μεγάλου Ρεύματος (Arnavutköy, Etiler): Κατὰ τὴν 25.4.1992. Δεκατρεῖς εἰκόνες, διάφορα ἀργυρᾶ σκεῦη ὅπως Δισκοπότηρο, θυμιατό, κηροπήγια κ.ἄ.⁶⁹

Κοιμητηριακὸς Ἱερὸς Ναὸς Ἀγ. Γεωργίου Μεσαχώρου (Ortaköy): Πρὸ τῆς 29.4.1992. Μία εἰκόνα.⁷⁰

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Νικολάου Γαλατᾶ (Galata): Πρὸ τῆς 22.12.1992. Ὀκτὼ εἰκόνες, πέντε πίνακες, ἓνα θυμιατό καὶ ἓνας σταυρός.⁷¹

Ἱερὰ Μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ (Balıklı): Κατὰ τὸ 1993. Εἰκόνες.⁷²

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Φωκᾶ Ὁρτάκιοι (Ortaköy): Κατὰ τὸ 1993. Μία εἰκόνα. Κατὰ τὴν 27.8.1994. Μία εἰκόνα.⁷³

ντζουκίου. Τοῦ Αὐτοῦ, Κατάλογος εὑρεθέντων εἰκόνων ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, ἐκ τῶν κλαπείσων εἰκόνων ἐκ τῆς γενομένης ἱεροσυλίας, τῇ 26ῃ Ἰουνίου 1990, ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος Κουσγουντζουκίου (AKK). Ş. Yılmaz, *Ἔργον μνημονευθέν*.

63. Κατὰ πληροφορία τοῦ Οἴκον. Ν. Πετροπέλλη πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 6.4.1996.

64. «Νέα κλοπὴ εἰκόνων», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 2.5.1 (1991) 3. A. Güven, *Ἔργον μνημονευθέν*: S. Teksoy, *Ἔργον μνημονευθέν*.

65. «Τὰ γεγονότα στὸ Νεκροταφεῖο τοῦ Νεοχωρίου στὴν Πόλη καὶ κάποιες θετικὲς τουρκικὲς φωνές», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 30, 9.3. (1993) 16.

66. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Τυάνων Φιλίππου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 18.11.1994.

67. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Ν. Σιρίν πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 14.11.1994.

68. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Χαλκηδόνος Ἰωακείμ πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 27.6.1995. «Διάρρηξις Ἱερῶν Ναῶν», *Ἀπογευματινὴ*, 30.6.70 (1995), σ. 4· *Ἠχώ*, ἀρ. 3767, 30.6. (1995), σ. 6. «Διάρρηξις Ἱερῶν Ναῶν», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 52, 7.4. (1995) 9.

69. «Οἱ ἱερόσυλοι τῆς Μ. Ἐβδομάδος ξαναχτύπησαν», *Ἠχώ*, ἀρ. 2827, 27.4 (1992) 1. Πρβλ. «Kiliseden 10 Tablo Çalındı», *Sabah* 27.4. (1992)· «Kiliseden Tablo Çalındı», *Milliyet*, 27.4. (1992).

70. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Τυάνων Φιλίππου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 27.3.1996.

71. «Yasadişi Örgütler Kilise Soymaya Başladı», *Zaman*, 22.12. (1992). T. Akşan, *Ἔργον μνημονευθέν*.

72. Ἐξ αὐτοψίας τοῦ γράφοντος.

73. Κατὰ πληροφορία τοῦ Τυάνων Φιλίππου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 18.11.1994.

Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Γεωργίου Κουδουνᾶ Πριγκήπου: Κατὰ τὸ Φθινόπωρον τοῦ 1993. Τρεῖς εἰκόνες ἐκ τῶν ὁποίων δυὸ χάρτινες.⁷⁴

Πατριαρχικός Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Γεωργίου Φαναρίου: Πρὶν ἀπὸ τὴν 20.3.1994. Περισσότερες ἀπὸ τὶς δυὸ εἰκόνες, δυὸ πλαίσια εἰκόνων, ἕνας σταυρὸς εὐλογίας, ἄμφια, σμάλτα σάκκων, σφραγίδες Κοινοτήτων, εἰδώλια κ.ἄ.⁷⁵

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Δημητρίου Σαρμασικίου (Sarmaşık): Πρὸ τοῦ Μαΐου τοῦ 1994. Δυὸ εἰκόνες καὶ πιθανὰ ἕνα βυζαντινὸ ἀνάγλυφο.⁷⁶

Ἱερὸς Ναὸς Προφήτου Ἡλίου Χρυσουπόλεως (Üsküdar): Περὶ τὴν 1.5.1994. Δυὸ ξυλόγλυπτοι ἄγγελοι τοῦ Ἐπιταφίου. Κατὰ τὴν 23.11.1994. Μία εἰκόνα.⁷⁷

Κοιμητηριακὸς Ἱερὸς Ναὸς Ἀναλήψεως Μακροχωρίου (Bakırköy): Κατὰ τὴν 1.8.1994. Εἰκόνες.⁷⁸

Κοιμητηριακὸς Ἱερὸς Ναὸς Θείας Μεταμορφώσεως Σιοῦλη (Şişli): Κατὰ τὴν 3/4.8.1994. Τέσσαρες εἰκόνες, δυὸ πολυέλαιοι, τέσσαρα μικρὰ κηροπήγια, καὶ χρήματα Παγκαρίου.⁷⁹ Κατὰ τὴν 16.8.1994. Ἕνα μεγάλο μπρούντζινο μανουάλι.⁸⁰

Ἱερὸς Ναὸς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Γλυκέος (Eski Bademli) Ἰμβρου: Πρὸ τῆς 26.8.1994. Τριάντα εἰκόνες.⁸¹

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου τῶν Ἐφέντιδων Ξηροκρήνης. Κατὰ τὴν 25/26.2.1995. Τρεῖς εἰκόνες, τὰ Βημόθυρα, τρία μεγάλα μανουάλια.⁸²

74. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Μ. Ἀρχιμ. Δ. Σακᾶτη πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 4.11.1994.

75. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Κολωνείας Γαβριὴλ πρὸς τὸν γράφοντα τὸ 1995 καὶ τὴν 2.6.1996.

76. Κατὰ πληροφορία τοῦ Κ. Σταματόπουλου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 17.10.1994.

77. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Σ. Οὐζούνου γλου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 24.11.1994.

78. «Νέα κλοπὴ εἰκόνων ἀπὸ ὀρθοδόξου ναοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως», *Ὁρθόδοξος Τύπος*, ἀρ. 1091, 2.9.34 (1994) 4.

79. Σημείωμα ὑπ' ἀρ. 217 καὶ ἡμερομηνίαν 8.8.1994 πρὸς τοὺς Ἀρμοδίους (ΦΠΟΠ). Πρβλ. «Βανδαλισμῶν Συνέχεια...», *Ἀνατολὴ*, ἀρ. 66, 8.6. (1994), σ. 1· «Νέα κλοπὴ εἰκόνων ἀπὸ ὀρθοδόξου ναοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως», *Ὁρθόδοξος Τύπος*, ἀρ. 1091, 2.9.34 (1994), σ. 4.

80. «Kiliseden 300 Kiloluk Mumluk Çalındı», *Yeni Günaydın*, 16.8. (1994). Πρβλ. «Kilisede Soygun», *Milliyet*, 16.8. (1994)· «Rum Kilisesinin Mumluğu Çalındı», *Beklenen Vakit*, 16.8. (1994).

81. Διοικητικὰ Πρακτικὰ Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου 26.8. (1994)· Ε. Sürek, *Ἔργον μνημονευθέν. «Βανδαλισμῶν Συνέχεια...», Ἀνατολὴ*, ἀρ. 66, 8.6. (1994), σ. 1· «Νέα κλοπὴ εἰκόνων ἀπὸ ὀρθοδόξου ναοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως», *Ὁρθόδοξος Τύπος*, ἀρ. 2.9.34 (1994) 4· «Six Icons Stolen from Constantinople Church», *Orthodox Observer*, ἀρ. 1096, 10.58 (1994) 9.

82. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Τυάνων Φιλίππου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 28.2.1995.

Ἱερὸς Ναὸς Παναγίας Ἑλπίδος Κοντοσκαλίου (Kumkari): Κατὰ τὴν 20.3.1995. Μία εἰκόνα καὶ ἓνα μανουνάλι.⁸³

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Δημητρίου Ταταούλων: Κατὰ τὴν 13.5.1996. Ἕνα Εὐαγγέλιο μὲ ἀργυρᾶ στάχωση.⁸⁴

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καὶ τῶν σχετικῶν λεπτομερειῶν τῶν κλοπῶν, οἱ ὁποῖες ἀναφέρονται στὴν παρατιθέμενη βιβλιογραφία, ἐξάγονται τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα:

1. Εἶναι ὅπωςδὴποτε ἀνησυχητικὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν κλοπῶν ἱερῶν εἰκόνων, οἱ ὁποῖες ἔχουν γίνεи στοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν παρακειμένων σ' αὐτὴν Ἱερῶν Μητροπόλεων Χαλκηδόνος, Δέρκων, Πριγκηποννήσων καὶ Ἱμβρου καὶ Τενέδου, ἀφοῦ ἀπὸ τοὺς ἐνενήκοντα τέσσαρας ὑπάρχοντας ἄνω τῶν πενήκοντα ἔχουν προσβληθεῖ μόνο κατὰ τὸ διάστημα μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1959 καὶ 1996.

Κατ' αὐτὸ ἔχουν διαπραχθεῖ περισσότερες ἀπὸ τὶς ἐξήκοντα ἐπτὰ κλοπές, ποὺ εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑπεξαίρεση ἄνω τῶν τετρακοσίων δεκατριῶν εἰκόνων.

Ἐκτὸς τούτου οἱ κλοπές αὐτές, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο πρέπει ἰδιαίτερα νὰ ὑπογραμμισθεῖ, εἶναι κυρίως ἐκεῖνες ποὺ ἔχουν γίνεи γιὰ τὸν α ἢ β λόγον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον γνωστὲς πρῶτον διὰ τοῦ ὁμογενειακοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ ἐγγωρίου τύπου, μὲ ἀναφορές καὶ εἰς τὸν ἐξωτερικὸ τοιοῦτο, καὶ δεύτερον διὰ τῆς συνήθους πληροφοριακῆς ὁδοῦ, ἡ ὁποία τουλάχιστον γιὰ τὶς παλαιότερες περιπτώσεις, ἔνεκα εὐνοήτων λόγων καὶ δυσχερῆς εἶναι καὶ ἐλλειπής.

Ἄρα ὑπάρχουν καὶ ἄλλες, δυστυχῶς ὄχι λίγες, ποὺ παραμένουν καὶ ἴσως θὰ παραμένουν ἀκόμη ἐπὶ μακρὸν ἄγνωστες. Πρὸς τούτοις καὶ τὰ στοιχεῖα περὶ τῶν εἰκόνων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται στὸν τύπο κυρίως, ἀλλὰ καὶ στὰ σχετικὰ ἔγγραφα τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχείων εἶναι γενικοῦ χαρακτῆρος, χωρὶς νὰ ἔχουν πληρότητα καὶ νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένα σφαλμάτων.

Καὶ ναὶ μὲν, πρὸς διαλεύκανσιν τῶν κλοπῶν, βρίσκονται στοὺς διάφορους ναοὺς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρόχειροι καὶ ὑποτυπώδεις χειρόγραφοι ἢ στὴ γραφομηχανὴ καὶ συχνὰ ἀνέκδοτοι κατάλογοι⁸⁵ τῶν ἱερῶν εἰκόνων,

83. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Μ. Πρωτοπρ. Μ. Σακουλίδη πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 6.4.1995.

84. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Πέργης Εὐαγγέλου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 15.5.1996.

85. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πλήρως ἢ τμηματικὰ δημοσιευμένους καταλόγους περιλαμβάνονται στὰ ἑξῆς: Β. Κουτλουμουσιανοῦ, *Ὑπόμνημα ἱστορικὸν περὶ τῆς κατὰ τὴν Χάλκην μονῆς τῆς Θεοτόκου*, Κωνσταντινουπόλη 1846, σσ. 73-101· Γ. Π. Γεωργιάδη, *Ὁ ἐν Γαλατᾷ Ἱερὸς Ναὸς τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τῶν Χίων*, Κωνσταντινουπόλη 1898, σσ. 312-315· Μ. Ι. Γ(εδεών), «Ἀναγραφὴ παλαιότερων ἱερῶν εἰκόνων, ἀμφίων καὶ σκευῶν (Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως)», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* 31 (1911), σσ. 92-93, 102-103, 108-109, 143-144· Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Κοινότης Χρυσουπόλεως, *Ἐκθεσις πεπραγμέ-*

σκευῶν, ἀμφίων καὶ λοιπῶν ἀντικειμένων αὐτῶν, ὅμως καὶ οἱ κατάλογοι αὐτοί, οἱ ὅποιοι ἔχουν συνταχθεῖ σὲ ποικίλα χρονικά διαστήματα καὶ συχνὰ ὄχι ἀπὸ τὸ ἴδιο πάντως μὴ εἰδικὸ πρόσωπο, παρουσιάζουν μεταξὺ τους διαφορές, ἀλλαγές, προσθήκες, ἀφαιρέσεις κ.ἄ., οὕτως ὥστε νὰ γίνεται πολὺ δυσχερὴς ἡ ταύτιση τῶν ἔργων τὰ ὁποῖα ἐμπεριέχουν. Χωρὶς δὲ ἀμφιβολία μιὰ συστηματικὴ συγκριτικὴ διερευνήσῃ τους ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀντιπαραβολὴ πρὸς τὸ ὑπάρχον σήμερον ὕλικὸ ἀφ' ἑτέρου, «πολλὰ» θὰ ἔφερε στὸ φῶς.

Ἐπὶ πλέον στὴν Πρωτοσυγκelliὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπάρχουν τρεῖς χαρτοφυλάκες-κατάλογοι (Koleksiyon Envanter Defteri), στοὺς ὁποίους βέβαια εἶναι καταγεγραμμένα τὰ ἀρχαιολογικῆς μόνον ἀξίας ἀντικείμενα τῶν ἀκολουθῶν ἐκκλησιῶν τῆς Πόλης: Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, "Ἅγιος Στέφανος Γεσηλκιοῦ, "Ἅγιος Νικόλαος Τόπκαπου, "Ἅγιος Νικόλαος Τζιμπαλί, "Ἅγιος Δημήτριος Σαρμασικίου, Παναγία Σοῦδα Ἐγρήκαπου, Ζωοδόχος Πηγὴ Βαλουκλή, "Ἀνάληψις Ὑψωμαθείων, Ταξιάρχαι Στένης, "Ἅγιος Γεώργιος Κυπαρισσᾶς Ὑψωμαθείων, Παναγία Ἐξ Μαρμάρων, Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Βεσικτᾶς, "Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος Σινᾶ, "Ἅγιος Χαράλαμπος Βεβεκίου, "Ἅγιος Γεώργιος Νεοχωρίου, "Ἅγιος Γεώργιος Τσεγκέλιοῦ, Παναγία Νεοχωρίου, Ἁγία Παρασκευὴ Θεραπειῶν, Ἁγία Παρασκευὴ Βουγιούκδερε, "Ἅγιος Νικόλαος Χάλκης, "Ἅγιος Νικόλαος Πριγκήπου, "Ἅγιος Δημήτριος Πριγκήπου, Μεταμόρφωσις Ἀντιγόνης, Γενέθλιο τῆς Θεοτόκου Πρώτης, Μεταμόρφωσις Πρώτης καὶ Ἁγία Τριάς Χαλκηδόνος.⁸⁶

των τοῦ ἔτους 1920 Δεκεμβρίου 18 μέχρι 28 Φεβρουαρίου τοῦ 1922, Κωνσταντινουπόλη 1922, σσ. 7-8, 20-23· Γ. Α. Σωτηρίου, *Κεμήλια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου*, Ἀθήνα 1937· Ε. Κουρίλα, Κορυτσᾶς, «Τὰ κεμήλια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Πρωτάτου τοῦ Ἁγίου Ὁρους», *Ὁρθοδοξία* 24 (1949), σσ. 146-168, 227-245, 404-405· Α. Παπᾶ, Δακ., (Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων), «Εἰς νέος κατάλογος τοῦ σκευοφυλακίου τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος», *Πάνταινος* 62 (1970), σσ. 253-260· Τοῦ Αὐτοῦ, «Ὁ ἱερὸς ναὸς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Βλάχσαρᾶ καὶ οἱ ἱερὲς εἰκόνες τὰ ἄμφια καὶ τὰ λοιπὰ ἀντικείμενά του», *Ἀπόψεις. Περιοδικὴ Ἐκδόση τοῦ Συλλόγου Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν* 6 (1992), σσ. 33-59· Ἰακώβου Λαοδικείας, «Λειτουργικὰ ἀναμνήσεις κεμήλια», *Ἐπιστημονικὴ Παρουσία Ἑστίας Θεολόγων Χάλκης* 3 (1994), σσ. 247-253.

86. Τοὺς καταλόγους δὲ αὐτοὺς, δύο τῶν ὁποίων περιέχουν τὰ χειρόγραφα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἔχει ἐτοιμάσει μὲ ἀπόφαση τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ τότε Γραμματεὺς τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης Δ. Ραῦτσάνοφσκυ, σύμφωνα μὲ πληροφορίες τοῦ ὁποίου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 6.1.1994, ἡ ἐργασία περατώθηκε τὸ 1993 σὲ δύο λευκώματα, ἓνα τῶν ὁποίων βρίσκεται στὸ Μουσεῖο Τουρκικῆς καὶ Ἰσλαμικῆς Τέχνης τῆς Πόλης. Οἱ κατάλογοι αὐτοὶ ἔγιναν ἔγιναν κατόπιν ἐπανειλημμένων συστάσεων τῆς Διευθύνσεως τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸ ὑπαγομένου παραπάνω Μουσείου πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο, καὶ δὴ βάσει τοῦ νόμου 1710/1973. Τῆς ἐργασίας δὲ

Κατί ανάλογο έχει γίνει και για τούς ναούς της Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱμβρου καὶ Τενέδου.⁸⁷

Ἔτσι ὅλα αὐτὰ ἀσφαλῶς καθιστοῦν τὸ πολὺ λεπτὸ ἀπὸ τὴ φύση του πρόβλημα τῆς συστηματικῆς ἐρεῦνης τῆς κλοπῆς τῶν ἱερῶν εἰκόνων χαῶδες καὶ δυσχερές.

2. Οἱ κλοπὲς αὐτές, ποικίλες ὡς πρὸς τὸ μέγεθός τους, μερικὲς φορὲς ἔχουν ἐπαναληφθεῖ στοὺς ἴδιους ναοὺς, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλους μέσα σὲ μικρὰ ἢ μεγαλύτερα χρονικὰ διαστήματα καὶ μὲ τίς ἴδιες ἢ παρόμοιες μεθόδους διαρρήξεως, ὅπως τῆς παραβιάσεως τῶν ξυλίνων ἢ σιδηρῶν θυρῶν, τοῦ κοψίματος τῶν σιδηρῶν κιγκλιδωμάτων καὶ τῆς θραύσεως τῶν παραθύρων, τῆς διανοίξεως ὁπῶν στοὺς τοίχους ἢ τὴ στέγη, τῆς εἰσόδου ἀπὸ ἀνοίγματα ἐξαερισμοῦ μὲ τὴ χρησιμοποίηση παιδιῶν κ.ἄ., πράγματα τὰ ὁποῖα ὁδηγοῦν στὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ ἱερόσυλοι συχνὰ ἦταν τὰ ἴδια πρόσωπα.

Συναφῶς πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ ἐδῶ πρῶτον, ὅτι τῆς κλοπῆς συνήθως προηγεῖτο ἐπισήμανση τῶν ἀξιολόγων πρὸς ὑπεξαίρεση ἔργων (Beutekunst) ὑπὸ δῆθεν φιλοθεαμιόνων περιηγητῶν καὶ «προσκυνητῶν» κατὰ τίς ὥρες τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἢ καὶ ἐκτὸς αὐτῶν. Τοῦτο ὁμως δὲν σημαίνει, ὅτι ἐνίοτε ἐκλάπησαν καὶ μικρὰς ἢ ἀσημάντου ἀξίας ἔργα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο μαρτυρεῖ τὸν ὄχι «ἐπαγγελματικόν» πάντοτε χαρακτῆρα τῶν ἱεροσυλῶν. Οἱ κλοπὲς πάντως καθ' ἑαυτὲς ἔχουν γίνει συνήθως ὅταν οἱ ἐκκλησίες εἶναι κλειστὲς, κατὰ τὴν νύκτα, χωρὶς βέβαια νὰ αποκλείεται καὶ ἡ ἡμέρα, ἀκόμη δὲ καὶ κατὰ τὴ διάρκεια ὀρισμένων Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν.

Δεύτερον, ὅτι μερικὲς φορὲς στὴ θέση τῶν ἀφαιρουμένων εἰκόνων, ἐτοποθετοῦντο ἐπὶ τὸ συστηματικότερον ἀμέσως ἑτοιμὲς πλαστῆς⁸⁸ τοιαῦτες, δηλαδὴ κακότεχνα ὁμοιώματά τους κατασκευασθέντα προσφάτως. Τοῦτο χωρὶς ἀμφιβολία καθίστα ἐκ πρώτης ὄψεως τουλάχιστον γιὰ ἓνα ἀκόμη χρονικὸ διάστημα δυσκολότερη τὴν ἐξακρίβωση τῆς ὑπεξαίρεσεως τῶν. Μάλιστα δὲ ὅταν πρόκειται γιὰ μικρὲς εἰκόνες τοῦ Τέμπλου ἢ Προσκυνηταρίων. Τέτοιες περιπτώσεις ἀπαντοῦν στίς ὁργανωμένες καὶ ἀπὸ μακροῦ σχεδιασμένες κλοπὲς ποὺ ἔγιναν στὸν Ἁγ. Γεώργιο Ποτηρᾶ Ἀντιφωνήτῃ, στὴν Ἁγία Παρασκευὴ Χάσκιοῦ, κυρίως στὸν Ἁγιο Κωνσταντῖνο καὶ Ἐλένη Σταυροδρομίῳ, στὸ Γενθλίῳ τῆς Θεοτόκου Πρώτης, στὸν Ἁγιο Γεώργιο Καρύτῃ Ἀντιγόνῃς κ.ἄ.

αὐτῆς προηγήθη ἐπισήμανση τῶν ἔργων ἀπὸ κλιμάκιο εἰδικῶν ἐκ τῶν Μουσείων Ἀρχαιολογικοῦ, Τόπκαπου, Ἀγίας Σοφίας καὶ Τουρκικῆς καὶ Ἰσλαμικῆς Τέχνης.

87. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Ἱμβρου καὶ Τενέδου Φωτίου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 2.12.1994 ἀρμόδιοι τοῦ Μουσείου Δαρδανελίων (Çanakkale) κατέγραψαν τὰ ἀρχαιολογικῆς ἀξίας ἀντικείμενα τῶν ναῶν τῶν νήσων γύρω στὸ 1982, χωρὶς ὁμως νὰ παραδώσουν ἓν σῶμα τοῦ λευκώματος στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη.

88. Πρβλ. τὸ Πατριαρχικὸν καὶ Συνδικον Ἐπιτίμιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου ἀπὸ τῆς 13.5.1980. Ε. Κεχαγιόγλου, Συμπληρωματικὴ ἔκθεση πρὸς τὸν Μητροπολίτην Πριγκηποννήσων Καλλίνικον τὴν 22.2.1980 (ΑΙΜΠ).

Κάποιες τέλος φορές αντικαθιστώντο με άλλες παλαιές του ίδιου ναού, τουθ' ὅπερ μπορεῖ νά ἐξακριβωθεῖ ἀπό τὰ ἐναπομείναντα τμήματα τῶν ἀργυρῶν ἐπενδύσεων (πουκαμίων) τῶν εἰκόνων, τὰ ὁποῖα δέν προσαρμόζονται βέβαια πρὸς τὴν «νέα» τοιαύτη. Τοῦτο συνέβη, μεταξὺ ἄλλων καὶ στὸν Πατριαρχικὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Φαναρίου.

3. Οἱ κλοπές αὐτές ἔχουν πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ ὁργανωμένες ἢ μὴ σπειρές, ὅπως στὸν βουλγαρικὸ ἱερὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, στὸν Ἅγιο Δημήτριο Κουρούτσεσμε, στὸν Ἅγιο Γεώργιο Κυπαρισσᾶ ὑψωμαθίων, στὸν Ἅγιο Γεώργιο Ποτηρᾶ Ἀντιφωνήτη, στὸ Γενέθλιο τῆς Θεοτόκου Πρώτης, στὸν Ἅγιο Γεώργιο Καρύπη Ἀντιγόνης καὶ σὲ δυὸ ναοὺς τῆς περιφερείας Ἑδιρνέκαπου,⁸⁹ ἢ ἀπὸ μεμονωμένα ἄτομα, βοηθούμενα δυστυχῶς ὄχι σπάνια ἀπὸ τοὺς νεωκόρους τῶν ναῶν.

Καὶ αὐτὰ ἦταν ποικίλης ἡλικίας, ἔμπειρα ἢ μὴ καὶ δὴ ὄχι μόνον ἀλλογενεὶ καὶ ἀλλόθρησκα, ἀνήκοντα σὲ διάφορα κοινωνικά στρώματα καὶ ἐπαγγέλματα ὅπως ἀρχαιοπώλες, ζωγράφοι, γιατροί, ἔμποροι, ἐργάτες ἀναστηλώσεων καὶ ἐπισκευῶν, νεωκόροι, κ.ἄ., ἀμέσως, ἐμμέσως ἢ οὐδόλως σχετιζόμενα μὲ τοὺς ναοὺς, ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ ἐτερόδοξοι ἢ ἀκόμη καὶ ὁμογενεῖς.⁹⁰

4. Οἱ δρᾶσαι, παρὰ τίς ἐκάστοτε ἄμεσες ἀναφορές καὶ καταγγελίες τῶν ὑπευθύνων πρὸς τὰ ἀρμόδια ὅργανα τῆς ἀσφαλείας τῆς περιοχῆς ἢ καὶ εὐρύτερον παραινέοντων συνήθως ἄγνωστοι καὶ ἀσύλληπτοι, ἂν καὶ τοῦτο δέν εἶναι ἀπόλυτο.⁹¹ Πάντως καταδεικνύει τὴν «δύναμη» τὴν ὁποία διαθέτουν.

Ἔτσι οἱ εἰκόνες ποὺ ἔχουν κλαπεῖ σπανίως ἀνευρίσκονται, ἀφοῦ διοχετεύονται στοὺς ἀρχαιοπώλες, στὴν Κλειστή Ἀγορὰ τῆς Πόλης (Karahisar), καὶ στοὺς ἐγχώριους συλλέκτες ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐάν δὲ τύχει νά βρεθοῦν καὶ νά ἐπιστραφοῦν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, οἱ περισσότερες ἀπ' αὐτές εἶναι ἐκείνες ποὺ ἔχουν μικρὴ ἢ σχεδὸν καμμιά ἀξία.⁹²

89. Μελητινῆς Ἰωακεῖμ, Πρωτοσυγκ., Ἐκθεσις πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη τὴν 31.3.1982 (ΦΠΟΠ).

90. Μεταξὺ αὐτῶν θὰ μποροῦσαν νά ἀναφερθοῦν καὶ οἱ ἐξῆς: Α. Βαρούλας, Δ. Ἰστιάδης (νεωκόρος), Α. Κανδύλης, Ε. Κεχαγιόγλου (νεωκόρος), Ι. Ντολασάν, Π. Τσόγκιασᾶ (νεωκόρος), Ο. Aygün, Ο.Β., Α. Bodur (ἀρχαιοπώλης), Κ. D., Μ. Dağ, Β. Demir (νεωκόρος), Μ. E., Η. Kopal, Κ. Özcelik, Υ. Sarı (ζωγράφος), Σ. Silahtaroglu, Σ.Υ., Σ. Μ. Yunga κ.ἄ.

91. «Dört Kafadar Kilise Soyarken Yakalandı, *Tercüman*, 12.7. (1988). Κ. Gülbek, Ἐργον μνημονευθέν· «İkona Hırsızları Militan Çıktı», *Bugün*, 22.12. (1992)· «Yasadışı Örgütler Kilise Soymaya Başladı», *Zaman*, 22.12. (1992)· Τ. Akçen, Ἐργον μνημονευθέν· «Kilise Hırsızları Yakalandı», *Cumhuriyet*, 27.12. (1992)· «Kilise Ve Soyguncusu Özcelik Yakalandı», *Tercüman*, 27.12. (1992).

92. Φιλαρέτου, Μ. Ἀρχμ. - Ν. Σαρρῆ, Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχη τὴν 16.9.1966 (Φάκελοι Πρωτοσυγκelliās Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Β). «Βρέθηκαν οἱ εἰκόνες στὴ Χάληκη», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 11, 2.1. (1992) 3. «İkona Hırsızları Militan Çıktı»,

5. Σε περίπτωση που οι εικόνες είναι έφωδιασμένες με άργυρες επενδύσεις και επιθήματα, άλλοτε κλέπτονται και αυτά μαζί, άλλοτε μόνον αυτές, γιὰ νὰ πουληθοῦν κατόπιν ὡς μέταλλο ἀσήμι, ἐνῶ σπανιότερα μόνον οἱ εἰκόνες.⁹³

6. Ἀπὸ ρυθμιολογικῆ ἀποψη εἰκόνες ποὺ ὑπεξαίρουντο ἦταν μεταβυζαντινῆς, νεότερης καὶ ρωσοβυζαντινῆς τοιαύτης, ἀφοῦ οἱ βυζαντινὲς σπάνιζαν. Πολλὲς δὲ ἀπὸ τὶς ρωσοβυζαντινὲς αὐτὲς εἶχαν μεταφέρει ὡς ἐφέστεια κειμήλια στὴ Μικρὰ Ἀσία καὶ στὴν Πόλη οἱ κατὰ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος, ἢ μετὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1917 ἐκπατρισθέντες Κοζάκοι καὶ Λευκοῤῥῶσοι,⁹⁴ πρῶγμα ποὺ συνεχίζεται καὶ σήμερον ἀπὸ τοὺς Ρώσους! τουρίστας, ὁμως γιὰ λόγους ἐμπορικοῦς.

7. Τέλος ὡς πρὸς τὰ παλαιότερα μέτρα ἀσφαλείας πρέπει νὰ λεχθεῖ ὅτι αὐτὰ σχεδὸν ἦταν ἀνύπαρκτα. Συνήθως δὲ μόνον μετὰ τὸ μοιραῖο λαμβανόταν ἀπὸ τὰ ἀρμόδια σώματα τῶν Ἐφοροεπιτροπῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ὀρισμένα, τὰ ὁποῖα περιοριζόταν ἀρχικὰ κυρίως στὴν παύση τῶν ὑπόπτων ὑπευθύνων, ὅπως τῶν νεωκόρων τῶν ναῶν ἀπὸ τὰ καθήκοντά τους, ἢ τουλάχιστον στὴν ἐφεξῆς διαφύλαξη τῶν εἰκόνων μέσα σὲ ἀτσάλενια ἀντιπυρρικά ντουλάπια, κατὰ τρόπο ὁμως ἥκιστα ἐνδεδειγμένο μουσειακά, τὴν ἐντοίχιση ὀρισμένων ἀνοιγμάτων, τὰ ὁποῖα ἐθεωροῦντο ἐπικίνδυνα, ὅπως μερικῶν θυρῶν, παραθύρων καὶ ὀπῶν, ἢ τὴν ἐνίσχυση τῶν θυρῶν μὲ σιδερένιους λοστούς, κλειδαριές, ἀλυσίδες καὶ τῶν παραθύρων μὲ σιδερένια φύλλα ἢ γιγκλιδιώματα.⁹⁵

Πάντως ὅλα αὐτὰ προστιθεμένου καὶ τοῦ «φρουριακοῦ» χαρακτῆρος ἀρκετῶν ναῶν, δὲν ἀποτρέπουν πολλὰκις, ὡς συνήθως, τοὺς κλέπτας ἀπὸ τὸ ἀνιερὸν ἐγχείρημά τους, καὶ ἂν ἀκόμη αὐτοὶ στὶς περιπτώσεις βέβαια αὐτὲς πρέπει νὰ «ἐργάζονται» ὑπὸ δυσμενεῖς συνθήκας.

Bugün, 22, 12. (1992)· «Yasadışı Örgütler Kilise Soymaya Başladı», *Zaman*, 22.12. (1992)· T. Akçen, Ἔργον μνημονευθέν· (Ν. Πετροπέλλη, Οἶκον.) Κατάλογος εὐρεθέντων εἰκόνων ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, ἐκ τῶν κλαπέντων εἰκόνων ἐκ τῆς γενομένης ἱεροσυλίας, τῇ 26ῃ Ἰουνίου 1990, ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Κουσγουντζουκίου (Α.Κ.Κ.).

93. «Χάνονται μιὰ μιὰ... Καὶ νέα κλοπὴ εἰκόνων στὴ Χάλκη», *Ἐπάλοφος*, ἀρ. 10, 1.1. (1992) 20· «Βρέθηκαν οἱ εἰκόνες στὴ Χάλκη», *Ἐπάλοφος*, ἀρ. 11, 2. 1 (1992) 3.

94. Κ. Χαρισιάδης, Διακ. (Δέκρων), «Πατριαρχικὴ ἀποστολὴ εἰς Κοτζάγκιοι καὶ Σμύρνην», Ἀπόστολος Ἀνδρέας, ἀρ. 21, 1 (1951) 2.24, 1 (1951) 3.28, 2 (1952) 2.31, 2 (1952) 2.32, 2 (1952) 3· «Τὰ ἐγκαίνια τῶν ἱερῶν ναῶν τοῦ Κοτζάγκιοι», *Ἐφ.*, 29, 30, 31, 5. 3 (1955) 1.1, 2, 6.3 (1955) 1· Β. Ἀδαμαντίδης, «Τὸ χωρίον Κοζάκοι ἢ Κοτζᾶ-Γκιοι τῆς Βιθυνίας», *Μικρασιατικὰ Χρονικὰ* 7 (1957) σσ. 287-289· Ş. Başeğmez, *İkonalar*, Κωνσταντινούπολη 1989· J. Deleon, *Beyoğlunda Ruslar (1920-1990)*, Κωνσταντινούπολη 1990· Ş. Başeğmez, «18. ve 19. Yüzyıl Rus İkonlarından Örnekler. Bizans Ve Bizans Sonrası İkonlar II», *Antik Ve Dekor*, ἀρ. 9 (1990-1991), σσ. 92-96· S. Eskalen, «İkonalar», *Ayasofya Müzesi Yılıgi*, ἀρ. 12 (1992)· N. Yılmaz, *Ayasofya Müzesi'ndeki İkonalar Katalogu*, τόμ. 1-2, Ἀγυρρα 1993.

95. Ş. Karadeniz, Ἔργον μνημονευθέν.

Ἐπίσης ἀπὸ ἐτῶν ἔνεκα λόγων ἀσφαλείας ἀλλὰ καὶ τῆς καταστάσεως τοῦ προσωπικοῦ, ἔχει ἐπικρατήσει ἡ ὄχι εὐχάριστη συνήθεια οἱ ναοὶ νὰ παραμένουν κλειστοὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἡμέρας καὶ νὰ ἀνοίγουν μόνο κατὰ τὶς ὥρες τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἢ νὰ λειτουργοῦνται κατὰ ἀραιὰ χρονικὰ διαστήματα,⁹⁶ πρᾶγμα βέβαια τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ ἔχει καὶ τὸ ἀντίστροφο ἀποτέλεσμα ἐφ' ὅσον παρέχει στοὺς κλέπτας τὴν ἀπαιτούμενη «ἀνεση» πρὸς ἀνενόχλητη καὶ «συστηματικὴ ἐργασία».

Ὅμως οἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀλλεπάλληλες διαρρήξεις ἀνάγκασαν τοὺς ὑπευθύνους νὰ λάβουν καὶ ἄλλα ἀποτελεσματικότερα μέτρα, ὅπως τὴν τοποθέτηση συγχρόνων συστημάτων ἡχητικοῦ συναγερμοῦ, τὰ ὁποῖα εἶναι πολὺ διαδεδομένα στὴ Δύση, τὴν ἐνίσχυση τοῦ φωτισμοῦ τῶν περιβόλων τῶν ναῶν κ.ἄ. Πάντως μέχρι ποίου σημείου μποροῦν νὰ προφυλάξουν τὰ μέτρα αὐτά, τοῦτο εἶναι ἄλλη ὑπόθεση.

Ἔτσι μὲ σύστημα συναγερμῶν⁹⁷ τουλάχιστον μέχρι σήμερον ἔχουν ἐφοδιασθεῖ οἱ ἀκόλουθοι ναοὶ τῆς Πόλης: Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Μονηλίου, Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου Προπόδων Ταταούλων, Ἁγία Τριάς Πέραν, Μεταμόρφωσις Σισλῆ, Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Διπλοκιονίου (Beziktas), Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου Βαφεοχωρίου (Boyacıköy), Ἁγία Εὐφημία Χαλκηδόνος, Ἁγιος Γεώργιος Γέλδεγιρμεν (Yeldeğirmen), Ἁγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος Καλαμισίων (Kalamis), Ἁγιος Ἰγνάτιος Μακροῦ Λιβαδείου, Προφήτης Ἠλίας Χρυσουπόλεως, Ἁγιος Παντελεήμων Κουσουντζουνκίου, Μεταμόρφωσις Κανδυλλί (Kandilli), Ἁγιος Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη Πα-sάβαξε, Ἁγία Παρασκευὴ Βέικοζ, Ἁγία Παρασκευὴ Θεραπειῶν, Ἁγία Παρασκευὴ Βαθυρρύακος (Büyükdere) καὶ Ἁγιος Γεώργιος Μακροχωρίου.

Ἐκτὸς δὲ τούτου πάλιν ἀπὸ λόγους ἐλέγχου καὶ ἀσφαλείας, τελευταίως σὲ ὁρισμένα καίρια τμήματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅπως στὴν Πρωτοσυγκελλία, στὴν Βιβλιοθήκη καὶ στὸν περίβολο τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου καὶ Ναοῦ, τοποθετήθηκαν κεντρικὰ συστήματα κυκλωμάτων ἐσωτερικῆς τηλεοράσεως, τὰ ὁποῖα λειτουργοῦν ἐπὶ εἰκοσιτετραώρου βάσεως.

Βέβαια οἱ παραπάνω συναγερμοὶ ἔχουν ἐγκατασταθεῖ γιὰ ὀλόκληρες τὶς ἐκκλησίες, καὶ ὄχι ὅπως συχνὰ στὴ Δύση γιὰ τὰ ἐπὶ μέρους πολῦτιμα κειμήλια αὐτῶν, ἐφ' ὅσον τοῦτο θὰ ἀπαιτοῦσε καὶ πολὺ περισσότερες δαπάνες. Ἐπὶ πλέον θὰ ἦταν πολὺ καλὸ νὰ ἐμπλουτισθοῦν οἱ ναοὶ καὶ μὲ νεότερα συστήματα ἀσφαλείας διὰ φωτισμοῦ ὑπεριωδῶν ἀκτίνων (Lichtalarm).

Ἐνα ἄλλο μέτρο πού ἀπὸ καιροῦ ἄρχισε νὰ διαδίδεται εὐρέως τουλάχιστον στὴν Ἑλλάδα, εἶναι ἡ ἵδρυση Ἐκκλησιαστικῶν Μουσείων ἀπὸ μέρους τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων. Τοῦτο ὅμως ἀπαιτεῖ ἐπίσης ἀσφάλιση τῶν ἀντι-

96. Z. Karaca, *İstanbul'da Osmanlı Dönemi Rum Kiliseleri*, Κωνσταντινούπολη 1995, σ. 15.

97. Θεοκλήτου, Ἁμφιπόλεως, Ἐκθεσις πρὸς τὸν Μελιτηνῆς Ἰωακείμ, Πρωτοσυγκ., τὴν 19.10.1988 (ΦΠΟΠ).

κειμένων. Ἐπὶ πλέον ἀλλοτριώνει τὰ ἱερὰ ἀντικείμενα ἀπὸ τὴ φυσικὴ τους ἀτιμόσφαιρα, πὺν εἶναι ὁ χώρος τῆς ἐκκλησίας.⁹⁸

Τέλος τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο προσπάθησε κατὰ καιροὺς καὶ μὲ ἓνα εἶδος πνευματικῶν μέτρων νὰ ἐφιστήσῃ τὴν προσοχὴ τουλάχιστον τῶν «χριστιανῶν» ἱεροσύλων πάνω στὸν ἀνίερο χαρακτήρα τῆς πράξεως αὐτῆς διὰ τῆς ἐξαπολύσεως σχετικῶν Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτιμίων, τὰ ὁποῖα ἀνεγνώσθησαν ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν.

Ἔτσι μεταξὺ αὐτῶν μπορεῖ νὰ ἀναφερθεῖ:

1. Τὸ Ἐπιτίμιον τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, τὸ ὁποῖο ἐξαπολύθηκε τὴν 17 Ἀεκεμβρίου 1965 καὶ ἔχει ὡς ἐξῆς:⁹⁹

Ἀθηναγόρας ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Βαρὺ καὶ μυσαρὸν τὸ τῆς ἱεροσυλίας κρῖμα. Διὸ δὴ παρὰ τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ οὐδὲν ἀνεκτοτέρα τῆς φονικῆς κατακρίσεως ἡ ἱεροσυλία ἐνομίσθη, καὶ οἱ τὰ ἀνατεθέντα τῷ Θεῷ ὑφελόμενοι τῇ αὐτῇ τῶν ἐπὶ φόνῳ ἀλοῦντι διὰ τῶν λίθων ποινὴ ὑπέσχον (Ἰησ. ζ' 25). Ἔστι δ' ἱερόσυλος οὐ μόνον ὁ τὰ τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένα ὑφαιρούμενος, ἀλλὰ καὶ ὁ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα καὶ κειμήλια κλέπτων καὶ ἀπεμπολῶν, ὅτι καὶ ταῦτα ἱερὰ ἐστὶ καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ ἀναφέρονται λατρεῖα, εὐσεβεῖ διαθέσει παρὰ εὐσεβῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς κτῆμα αὐτῆς διηνεκὲς καὶ ἀναφαίρετον, ἀφιερωθέντα.

Ἐπεὶ οὖν καὶ ἡ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἐπισυμβαίνουσα κλοπὴ ἱερῶν Εἰκόνων ἐκ τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς τε Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν παρακειμένων αὐτῇ Μητροπόλεων Χαλκηδόνος, Δέρκων καὶ Πριγκηποννήσων, ὡς καὶ ἡ δολίως ἐκ τῶν οἰκῶν τῶν Χριστιανῶν ὑφαίρεισι τοιούτων, ἱεροσυλία καὶ μέγα ἀμάρτημα ἐστίν, ἡ Μετριοτής ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, τοῦτο μὲν εἰς κολασμὸν, τοῦτο δὲ εἰς φανέρωσιν τῶν ἱεροσύλως τὰς Ἱερὰς Εἰκόνας κλεπτόντων ἢ ὑφαίρουμένων πρὸς πώλησιν καὶ χρηματισμὸν, δεῖν ἐγνώμεν τὸ παρὸν ἐκδούνα Ἱεραρχικὸν ἡμῶν καὶ Συνοδικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Ἐπιτίμιον.

Δι' οὗ καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα Συνοδικῶς, ἵνα οἱ τε δρᾶσαι τῶν κλοπῶν καὶ οἱ συνεργοὶ αὐτῶν καὶ οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοί, ὅποιοι ποτὲ καὶ ὅσοι περ ἂν εἶεν οὗτοι, καὶ πάντες δὲ ὅσοι τυχόν γινώσκουσι τι περὶ αὐτῶν καὶ μαρτυρῆσαι δύνανται, ἀλλ' ὅμως δι' οἰανδήποτε αἰτίαν ἀποφεύγουσι πράξαι τοῦτο, συνένεχοι οὕτω γινόμενοι, ἔξω ὑπάρχωσι τῆς τοῦ Χρι-

98. Δ. Τριανταφυλλόπουλου, «Ὁ Παπαδιαμάντης, καὶ ἡ τέχνη τῆς Ὁρθοδοξίας» Ἐνθ. ἀνωτ., σ. 184.

99. Φάκελος Πρωτοσυγκελίας Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

στον Ἐκκλησίᾳ, καταθραμένοι ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἀφωρισμένοι καὶ ἄλυτοι, μέχρῃς οὐ εἰς ἑαυτοὺς συνελθόντες ἐλικορινῶς μετανοήσωσιν, ὁμολογήσωσι τὸ παράπτωμα καὶ συμβάλονται εὐπαρορησίᾳ εἰς ἀνεύρεσιν τῶν κλαπέντων καὶ ἐπανόρθωσιν τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ προσγενομένου ἀδικήματος.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,α ζ ξε´, κατὰ μῆνα Δεκέμβριον (ιζ´), Ἐπινεμήσεως Δ´.

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόρας ἀποφαίνεται	
Ὁ Χαλκηδόνης Θωμᾶς	Ὁ Δέρκων Ἰάκωβος
Ὁ Πριγκηποννήσων Δωρόθεος	Ὁ Χαλδίας Κύριλλος
Ὁ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομος	Ὁ Λαοδικείας Μάξιμος
Ὁ Σάρδεων Μάξιμος	Ὁ Ροδοπόλεως Ἱερώνυμος

2. Τὸ Ἐπιτίμιον τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, τὸ ὁποῖον ἐξαπολύθηκε τὴν 13η Μαΐου 1980 καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς.¹⁰⁰

Δημήτριος Ἐλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἀριθμ. Πρωτ. 309.

Βαρὺ καὶ θεομίσητον εἶναι τῆς ἱεροσυλίας τὸ κρῖμα. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ παρὰ τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ ἡ ἱεροσυλία ἐθεωρήθη ὡς κατ' οὐδὲν ἀνεκτοτέρα τῆς φονικῆς κατακρίσεως, καὶ οἱ ἀφαιρέσαντες τὰ ἀνατεθέντα εἰς τὸν Θεὸν ἐτιμωρήθησαν διὰ τῆς αὐτῆς καὶ οἱ συλληφθέντες ἐπὶ φόνῳ ποινῆς τοῦ λιθοβολισμοῦ (Ἰησ. ζ´ 25). Εἶναι δὲ ἱερόσυλοι ὄχι μόνον ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἀφαιροῦν τὰ ἀνατεθειμένα εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ὅσοι κλέπτουν καὶ ἀπεμπολοῦν τὰ ἐκκλησιαστικά ἀντικείμενα, διότι καὶ αὐτὰ εἶναι ἱερά καὶ ἀναφέρονται εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, ἀφιερώθησαν δὲ μὲ εὐσεβῇ διάθεσιν τοῦ πιστοῦ λαοῦ διὰ νὰ ἀποτελοῦν κτήμα τῆς Ἐκκλησίας διηνεκές καὶ ἀναφαίρετον.

Ἐπειδὴ λοιπὸν κατὰ τοὺς τελευταίους καιροὺς συμβαίνει νὰ κλέπτονται καὶ νὰ ἀπεμπολῶνται ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς ἡμῶν Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν παρακειμένων εἰς αὐτὴν Μητροπόλεων Χαλκηδόνης, Δέρκων, Πριγκηποννήσων καὶ Ἱμβρου καὶ Τενέδου ἱερά ἀντικείμενα, δηλαδὴ ἱεραὶ εἰκόνες, ἀργυρεὶ κανδηλαὶ καὶ ἀργυρὰ σκεύη, καὶ οὕτω νὰ ἀπογυμνώνωνται μὲν οἱ ἱεροὶ Ναοὶ τοῦ ἱεροῦ ἐσωτερικοῦ τῶν διακόσμου, νὰ προτίθενται δὲ ἐνίοτε εἰς προσκύνησιν τῶν πιστῶν ἀντὶ τῶν ἡγιασμένων εἰκόνων πανούργως ἐπικεκαλυμμένα κοινὰ ξύλα, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἱεροσυλία καὶ μέγα ἁμαρτία, καθόσον ἐνταῦθα ἐμπαιζόμενος εἶναι ὄχι ἄνθρωπος, ἀλλὰ ὁ Ἅγιος Θεός, ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, μετὰ βαθυτάτης λύπης, ὡς εἰκός, εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀνάγ-

100. Φάκελος Πρωτοσυγκελλίας Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

κην ὅπως ἐκδώσωμεν τὸ παρὸν Πατριαρχικὸν ἡμῶν καὶ Συνοδικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Ἐπιτίμιον, εἰς κολασμὸν τῶν μὲ διεστραμμένῃν τὴν συνείδησιν διαπραττόντων τὰς ἱεροσύλους ταύτας κλοπᾶς.

Διὸ καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα Συνοδικῶς ἵνα τόσοι οἱ δράσαι τῶν κλοπῶν καὶ οἱ συνεργοὶ αὐτῶν καὶ οἱ ἡθικοὶ αὐτουργοί, ὅποιοι καὶ ὁσοῖδηποτε καὶ ἂν εἶναι οὗτοι, ὅσον ἐπίσης καὶ πάντες ὅσοι γινώσκουν τι περὶ αὐτῶν καὶ δύνανται μὲν νὰ μαρτυρήσουν, ἀποφεύγουν ὁμως νὰ πράξουν τοῦτο δι' οἰανδήποτε αἰτίαν, συνένοχοι οὕτω τῶν δραστῶν τῶν κλοπῶν καὶ τῶν συνεργῶν αὐτῶν γενόμενοι, ὑπάρχωσιν ἔξω τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, κατηραμένοι ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἀφωρισμένοι καὶ ἄλντοι, μέχρις οὗ εἰς ἑαυτοὺς ἐρχόμενοι μετανοήσουν εἰλικρινῶς, ὁμολογήσουν τὸ παράπτωμα καὶ συμβάλωνται μὲ παρησίαν εἰς ἀνέυρεσιν τῶν κλαπέντων καὶ ἐπανόρθωσιν τοῦ προσγενομένου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀδικήματος.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ, α' α' π', κατὰ μῆνα Μάιον (Ιγ'), Ἐπινεμήσεως Γ'.

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀποφαίνεται

Ὁ Χαλδίας Κύριλλος

Ὁ Σάρδεων Μάξιμος

Ὁ Ροδοπόλεως Ἰερώνυμος

Ὁ Σταυρουπόλεως Μάξιμος

Ὁ Εἰρηνουπόλεως Συμεὼν

Ὁ Πριγκηποννήσων Καλλίνικος

Ὁ Δέρκων Κωνσταντῖνος

Ὁ Φιλαδελφείας Βαρθολομαῖος

3. Τὸ Ἐπιτίμιον τοῦ Πριγκηποννήσων Καλλινίκου τὸ ὁποῖον ἐξαπέλυσε τὴν 13ῃ Μαΐου 1980 καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς.¹⁰¹

Ἀριθμ. Πρωτ. 60.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΡΑ

Ἱερόσυλος εἶναι καὶ λέγεται, ὃχι μόνον ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀφαιρεῖ ὅσα εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κλέπτει καὶ πωλεῖ τὰ διάφορα Ἐκκλησιαστικὰ σκευῆ καὶ ἀντικείμενα, (Εἰκόνες, Εὐαγγέλια, Κανὼνες, Μανουάλια, Κηροπήγια καὶ ἄλλα), καθότι ὅλα ὅσα εὐρίσκονται μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀνήκουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἶναι ἱερὰ καὶ ἀφιερωμένα εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Παναγὰθου Θεοῦ, καὶ τὰ ὅποια, κατὰ διαφόρους καιροὺς, εὐσεβεῖς Χριστιανοί, ἀπὸ μεγάλην εὐλάβειαν, τὰ ἐδώρησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ συνεπῶς ἀποτελοῦν πλέον αἰώνιον κτῆμα τῶν ἱερῶν μας Ναῶν.

Ἐπειδὴ ὁμως, κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα χρόνια, ἤρχισαν νὰ συμβαίνουν πολλαὶ κλοπαὶ τῶν ἱερῶν Εἰκόνων, ὃχι μόνον ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῆς Ἀγιοτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Θεοσώστου ἡμῶν Ἐπαρχίας, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἱερῶν Ναῶν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Νεκροταφειακοῦ

101. Φάκελος Πρωτοσυγκελίας Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

ιεροῦ Ναοῦ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ τῆς Κοινότητος Πριγκήπου, ὅπως ἐπίσης μὲ δόλιον καὶ ἀπατηλὸν τρόπον, ἀφαιροῦν ἀπὸ τὰς οἰκίας τῶν εὐλαβῶν μας Χριστιανῶν τὰς εἰκόνας αὐτῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡσαύτως μέσα καὶ ἀσυγχώρητον ἁμάρτημα, ἡ ταπεινότης μου, ὡς Ποιμενάρχου τῆς Θεοσώστου ταύτης Ἐπαρχίας τῶν Πριγκηποννήσων, ἐξέδωσα καὶ ἐπέβαλα τὴν παροῦσαν βαρεῖαν Πνευματικὴν, Θρησκευτικὴν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν τιμωρίαν.

Ἔνεκα τούτου, γράφω καὶ λέγω, ἐκ βάθους τῆς Ἀρχιερατικῆς μου συνειδήσεως, ὅπως:

α) ὅλοι οἱ δρόσται τῶν κλοπῶν τῶν ἱερῶν εἰκόνων, τῶν ἱερῶν κειμηλίων καὶ τῶν ἱερῶν ἀντικειμένων,

β) ὅλοι οἱ συνεργάται αὐτῶν,

γ) ὅλοι οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοὶ αὐτῶν, ὅσοι εἶναι, καὶ ὅποιοι εἶναι οὗτοι, ἀνεξαορτήτως τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν, καὶ

δ) ὅλοι ὅσοι γνωρίζουν τι σχετικὰ μὲ τὰς κλοπὰς, καὶ ἐνῶ δύνανται νὰ μαρτυρήσωσι καὶ νὰ ἀποκαλύψωσι αὐτοὺς, ὅμως διὰ οἰονδήποτε λόγον ἢ διὰ οἰανδήποτε αἰτίαν, ὄχι μόνον ἀποφεύγουν νὰ τὸ πράξουν ἀλλὰ προσπαθοῦν νὰ τοὺς καλύψουν, γινόμενοι τοιουτοτρόπως συνένοχοι καὶ συνεργάται αὐτῶν, ἐκ βάθους λοιπὸν τῆς Ἀρχιερατικῆς μου συνειδήσεως, καὶ μετὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τῆς Θείας καὶ ἱερᾶς Λειτουργίας, καὶ ἀπὸ τὸ ἱερόν τοῦτο Βῆμα τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ, ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΖΩ αὐτοὺς καὶ ΑΦΟΡΙΖΩ αὐτοὺς ὅπως ὑπάρχουν τοῦ λοιποῦ ἔξω τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ΚΑΤΗΡΑΜΕΝΟΙ ἀπὸ Θεοῦ ΑΦΟΡΙΣΜΕΝΟΙ καὶ ΑΛΥΤΟΙ, μέχρις ὅτου συνελθόντες εἰλικρινῶς μετανοήσωσι καὶ ὁμολογήσωσιν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τὸ παράπτωμα αὐτῶν, συμβάλλουσιν εἰς τὴν ἀνέυρεσιν τῶν κλαπέντων ἢ καὶ ἀποκάλυψιν ἀκρόμῃ τῶν ἱεροσύλων, καὶ τοιουτοτρόπως ἐπανορθῶσιν τὸ μέγα ἀδίκημα, ἔγκλημα καὶ ἁμάρτημα τὸ ὁποῖον ἐπραξάν εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

Ἐν Ἐτει σωτηρίῳ, α' α' π', κατὰ μῆνα Μάϊον (ιη'), Ἐπινεμήσεως Γ'.

Ὁ Πριγκηποννήσων ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Γιὰ τὰ ἀνωτέρω πάντως Ἐπιτίμια θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεὶς τελικὰ, ὅτι ἂν αὐτὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ συγκινήσουν τοὺς χριστιανοὺς καὶ ὁμογενεῖς, τί θὰ ἀναμενόνταν ἀπὸ τοὺς ἀλλόθρησκους καὶ ἀλλογενεῖς.